

Χανιώτικα νέα

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ - ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Ευρωεκλογές 2024

Η Ευρώπη των γαιών

Η ιστορική εξέλιξη

Η επίδραση στην καθημερινότητά μας

Τα όργανα και η παραγωγή νομοθετικού έργου

EDITORIAL

Συμμετοχή, για περισσότερη Ευρώπη

Η μαύρη περίοδος των μνημονίων πλήγωσε την εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνείδηση μεγάλης μερίδας των Ελλήνων, ταύτιστηκε με κάτι τιμωρητικό, με τον... γείτονα που ήρθε να κάνει κουμάντο στο σπίτι μας.

Οι μεγαλύτεροι ξέχασαν και οι νεαρότεροι δεν γνώρισαν, δεν πρόλαβαν να αντιληφθούν την άλλη Ευρώπη, αυτή που στον πυρήνα της ιδέας της, είχε τις αξίες της ειρήνης, της αλληλεγγύης, της συμμετοχικότητας, αυτής που ο Αριστοτέλης θεωρούσε πυλώνα μιας Δημοκρατίας που επιδιώκει το κοινό καλό.

Και η αλήθεια είναι πως αυτή η Ευρώπη, που εργάζεται για το κοινό καλό, δεν έπαψε ποτέ να υπάρχει, όσο και αν την επισκίασαν οι κατά καιρούς επιλογές όσων εκλέχθηκαν για να κρατούν το τιμόνι της. Κι αυτό μην το ξεχνάμε. Εκλεγμένες είναι οι ευρωπαϊκές ηγεσίες, και οι λαοί της Ευρώπης ορίζουν τις τύχες της.

Πού είναι αυτή η Ευρώπη; Παντού γύρω μας. Στα μικρά και στα μεγάλα. Στις υποδομές και στα έργα κάθε γειτονιάς κάθε Δήμου, στα προγράμματα Erasmus, στα ταξίδια μας στη ζώνη Σέγκεν, στο ελεύθερο εμπόριο, στις μικρές και μεγάλες τουριστικές μονάδες, στα αγροκτήματα, στα πανεπιστήμια, σε ζητήματα ισότητας και προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ακόμα και στις μεγάλες χαρές που ζήσαμε τις ημέρες αυτές με τις ευρωπαϊκές επιτυχίες των ομάδων μας στον αθλητισμό! Μακρύς ο κατάλογος.

Θα πει κανείς, «μα τέτοιος “παράδεισος” είναι η Ευρώπη»; Όχι. Εχει εγκληματικά λάθη, προβλήματα και ανισότητες. Την Κοινή Αγροτική Πολιτική που γονατίζει τους αγρότες μας, τον ασφυκτικό δημοσιονομικό έλεγχο, την αδυναμία να παρουσιάσει μια παραγωγική εξωτερική πολιτική, τη φοβικότητα που την εμποδίζει να υπερασπιστεί τα σύνορά της, την αδυναμία της να αντιμετωπίσει την έξαρση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Μακρύς και τούτος ο κατάλογος.

Σε όλα όμως τα παραπάνω προβλήματα, η λύση δεν είναι η απομόνωση και η εσωστρέφεια. Η λύση είναι “περισσότερη” Ευρώπη! Μια Ευρώπη που θα αφήσει πίσω τους εθνικισμούς και θα πορευτεί ως σύνολο, όχι αποκλειστικά με όρους οικονομικούς, αλλά με όρους ανθρωπίνους. Μια ανθρωπίνη άλλωστε ανάγκη “γέννησε” το ευρωπαϊκό όραμα. Αυτή του τερματισμού των πολέμων.

Και σήμερα που οι πόλεμοι είναι πολυεπίπεδοι, είναι υποχρέωση όλων μας, να απαιτήσουμε την αναγέννηση του οράματος αυτού. Με νέους όρους όπου αυτό χρειάζεται, με επαναπροσδιορισμό των αναγκών και των προτεραιοτήτων.

Τίποτε όμως από αυτά δεν πρόκειται να συμβεί αν δεν συμμετέχουμε εμείς οι πολίτες σε αυτή την προσπάθεια. Και αυτό προϋποθέτει, ότι στις 9 Ιούνη, θα πούμε «όχι στην αποχή» και θα πάμε να ψηφίσουμε αυτούς που θεωρούμε ικανούς να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στο Ευρωκοινοβούλιο.

Για να γίνει η Ευρώπη των λαών, από σύνθημα, πράξη.

Υ.Γ. Σκοπός αυτής της ειδικής έκδοσης που επιλέξαμε να κάνουμε στα “Χανιώτικα νέα”, δεν είναι να “προπαγανδίσουμε” μια ιδέα. Είναι να ενημερώσουμε τους αναγνώστες μας, για το τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, πώς εξελίχθηκε, πώς επηρεάζει τη ζωή μας, και πώς εμείς καθορίζουμε τη ρότα της. Γιατί αυτός ο ρόλος του Τύπου, βρίσκεται ανέκαθεν στον πυρήνα της εκδοτικής προσπάθειας των “Χ.ν.”.

Κι αυτή η έκδοση όμως, δεν θα μπορούσε να γίνει χωρίς την πολύτιμη συνεισφορά συνεργατών μας. Του επί σειρά ετών στελέχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Παναγιώτη Αλεβαντή, του γενικού διευθυντή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών “Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος” Νίκου Παπαδάκη και του καθηγητή Θεσμών Ε.Ε. στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, πρώην ευρωβουλευτή, Νότη Μαριά.

Τους ευχαριστούμε θερμά για την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία τους.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΠΕΡΑΚΗΣ
✉ perakis
@haniaotika-nea.gr
@perakis

Περιεχόμενα

Πώς λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ΣΕΛ. 4 - 5
Ευρωπαϊκή Ένωση και καθημερινότητα ΣΕΛ. 6 - 7
Το όραμα του Ελευθερίου Βενιζέλου για μια Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία ΣΕΛ. 8 - 9
Ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ΣΕΛ. 10 - 12
Ο Κουντενχόβε - Καλλέργης και η Πανευρώπη ΣΕΛ. 13
Ευρωπαϊκή Ένωση: ποιοι αποφασίζουν και πώς: τα θεσμικά όργανα και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων ΣΕΛ. 14 - 15
Τι θα συμβεί μετά τις 10 Ιουνίου: Η πρώτη ολομέλεια και η εκλογή προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ΣΕΛ. 16

Χανιώτικα νέα

ΙΔΡΥΤΗΣ: Γιάννης Ε. Γαρεδάκης

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ - ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε.

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Παρασκευάς Ν. Περάκης

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Γιάννα Μαρουλοσφάκη

ΣΥΝΤΑΞΗ -ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Γιάννης Λυβιάκης, Γιώργος Κώνστας, Δημήτρης Μαριδάκης, Ηλίας Κάκανος, Ελένη Φουντουλάκη, Βασιλική Τωμαδάκη, Νικολέτα Βρέκα

ΑΘΛΗΤΙΚΑ: Γιώργος Δρακάκης

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ: Νεκτάριος Κακατσάκης

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Δέσποινα Βάλλα, Άρτεμις Αρχοντάκη, Ανθή Χαλκιαδάκη, Μαρία Βουράκη

ΠΙΕΣΤΕΣ: Hussein Rajajftikhar, Γιάννης Περάκης, Γιώργος Στεφανάκης

ΣΥΝΤΑΞΗ: Εμπορικό Κέντρο “Ερμής” (Μπουνιαλή), Τηλ. 2821051003 - 6, Fax 2821051007, e-mail: info@haniaotika-nea.gr

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ: Εύα Κουμή, Τηλ.: 2821070.563 - 6, FAX: 2821091900

ΕΔΡΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ: Καραϊσκάκη 49, Τηλ. 2821070563 - 6, FAX 2821091900, e-mail: ads@haniaotika-nea.gr

ΜΕΤΟΧΟΣ: Γιάννης Ε. Γαρεδάκης

ΝΟΜΙΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ: Παρασκευάς Ν. Περάκης

Μ.Ε.Τ 230225

Π. Αλεβάντης

Ν. Παπαδάκης

Ν. Μαριάς

Ευρωεκλογές 2024: 6 έως 9 Ιουνίου

«Αξιοποίησε την ψήφο σου: Για να μην αποφασίσουν άλλοι για σένα»

Με πρώτους τους Ολλανδούς να προσέρχονται στις κάλπες, την Πέμπτη 6 Ιουνίου, ξεκινούν οι ευρωεκλογές του 2024, που θα πραγματοποιηθούν μέχρι τις 9 Ιουνίου σε όλα κράτη μέλη της ΕΕ για την εκλογή των 720 μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που θα αντιπροσωπεύουν τα 733 εκατομμύρια των ευρωπαίων πολιτών για την επόμενη 5ετία.

Τη σκυτάλη, την επόμενη ημέρα, την Παρασκευή 7 Ιουνίου, παίρνει η Ιρλανδία, ενώ στη Λετονία, τη Μάλτα και τη Σλοβακία οι ευρωεκλογές θα πραγματοποιηθούν το Σάββατο 8 Ιουνίου. Στην Τσεχία οι κάλπες θα μείνουν ανοιχτές την Παρασκευή και το Σάββατο, ενώ στην Ιταλία η ψηφοφορία θα διεξαχθεί το Σάββατο και την Κυριακή.

Στις υπόλοιπες 20 χώρες της ΕΕ, μεταξύ αυτών και στην Ελλάδα, οι πολίτες θα προσέλθουν στις κάλπες την Κυριακή, 9 Ιουνίου (Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ισπανία, Κροατία, Κύπρος, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σουηδία και Φινλανδία).

Πηγή πληροφοριών: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Δημοσιογραφική επιμέλεια: Χρυσόστομος Μπίκατζικ / ΑΠΕ - ΜΠΕ

ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

31 ψηφοδέλτια

Από τα συνολικά 46 κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων που υπέβαλαν δήλωση συμμετοχής στις ευρωεκλογές του 2024, σε 31 έδωσε το «πράσινο φως» ο Άρειος Πάγος.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την απόφαση του Α1 Τμήματος του Αρείου Πάγου, τα κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων που θα συμμετάσχουν στις ευρωεκλογές της 9ης Ιουνίου 2024 είναι:

- ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
- ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ - ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ
- ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής
- ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ - ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ
- ΝΙΚΗ
- ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ - ΖΩΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
- ΜέΡΑ 25

- ΦΩΝΗ ΛΟΓΙΚΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΛΑΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
- ΑΝΤΑΡΣΥΑ - Ανατρεπτική Συνεργασία
- ΛΑΪΚΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ - ΛΑΟΣ
- ΣΥΜΜΕΤΕΧΩ για την Εθνική Κυριαρχία και την Κύπρο
- ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ - ΛΕΝΙΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ (Μ-Λ ΚΚΕ)
- ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ
- ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ ΔΙΕΘΝΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Πώς ψηφίζουμε

Οι ψηφοφόροι μπορούν να βάλουν **μέχρι και τέσσερις σταυρούς προτίμησης**. Οι υποψήφιοι που λαμβάνουν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης εκλέγονται, εφόσον βέβαια το κόμμα τους έχει εξασφαλίσει τις αντίστοιχες έδρες. Τα πολιτικά κόμματα πρέπει να συγκεντρώσουν τουλάχιστον το 3% των ψήφων για να μπορέσουν να εκλέξουν ευρωβουλευτή.

Να σημειωθεί ότι η ελληνική επικράτεια αποτελεί μία ενιαία εκλογική περιφέρεια για την εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έτσι τα πολιτικά κόμματα προτείνουν ενιαία ψηφοδέλτια για όλη τη χώρα.

- Οργάνωση για την Ανασυγκρότηση του ΚΚΕ
- ΚΟΜΜΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ
- ΚΕΚΑ - ΑΚΚΕΛ ΜΑΖΙ για μια Ελεύθερη Ελλάδα
- ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ - Πρόδρομος Εμφιετζόγλου
- ΕΝΙΑΙΟ ΠΑΛΛΑΪΚΟ ΜΕΤΩΠΟ (Ε.Π.Α.Μ)
- Κίνημα 21
- ΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ
- Ομογενειακό Δίκτυο Ελλήνων Ευρώπης (Ο.Δ.Ε.Ε.)
- Νέα Αριστερά
- ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΙ
- ΚΙΝΗΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ
- ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ
- Ελλήνων Συνέλευσις
- Πράσινο κίνημα
- Δημιουργία
- ΚΟΣΜΟΣ

Πώς λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί το (συ)νομοθετικό όργανο της ΕΕ και ένα από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Τα μέλη του, οι ευρωβουλευτές εκλέγονται απευθείας από τους πολίτες για μία 5ετία. Κατά τη νέα, την 10η Κοινοβουλευτική Περίοδο (2024-2029), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα απαρτίζεται από 720 ευρωβουλευτές, οι οποίοι θα εκλεγούν από τις ευρωεκλογές που θα πραγματοποιηθούν σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ από τις 6 έως τις 9 Ιουνίου.

Οι ευρωβουλευτές μοιράζουν τον χρόνο τους ανάμεσα στην εκλογική περιφέρειά τους, στο Στρασβούργο, όπου διεξάγονται 12 σύνοδοι της ολομέλειας κάθε έτος (εκτός από τον Αύγουστο), και στις Βρυξέλλες, όπου συμμετέχουν σε πρόσθετες συνόδους, καθώς και σε συνεδριάσεις των επιτροπών και των πολιτικών ομάδων τους.

Ο ελάχιστος αριθμός ευρωβουλευτών ανά κράτος είναι 6 και ο μέγιστος 96

Μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ την 1η Φεβρουαρίου 2020, η σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου άλλαξε, καθώς ο αριθμός τους μειώθηκε από 751 σε 705. Τότε, από τις 73 έδρες που κατείχε το Ην. Βασίλειο, οι 27 αναδιανεμήθηκαν σε άλλα κράτη μέλη (Ιρλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Πολωνία, Ρουμανία, Ολλανδία, Σουηδία, Αυστρία, Δανία, Σλοβακία, Φινλανδία, Κροατία και Εσθονία).

Ωστόσο, λόγω των δημογραφικών αλλαγών στην ΕΕ, το Συμβούλιο της ΕΕ αποφάσισε, με τη σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, να αυξήσει τον αριθμό των εδρών σε 720 (+15) για την επόμενη Κοινοβουλευτική Περίοδο (2024-2029). Να σημειωθεί ότι η νομοθεσία της ΕΕ επιτρέπει ως μέγιστο αριθμό του 750 ευρωβουλευτές, συν τον Πρόεδρο, και ότι ο αριθμός των εδρών ανά χώρα αποφασίζεται πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές.

Στην κατανομή των εδρών λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος του πληθυσμού των κρατών μελών, καθώς και η ανάγκη για ένα ελάχιστο επίπεδο εκπροσώπησης για τους ευρωπαίους πολίτες από μικρότερες χώρες. Αυτή η αρχή της «φθίνουσας ανα-

λογικότητας», η οποία κατοχυρώνεται στη Συνθήκη για την ΕΕ, σημαίνει ότι, ενώ οι μικρότερες χώρες έχουν λιγότερους βουλευτές από τις μεγαλύτερες χώρες, οι ευρωβουλευτές από μεγαλύτερες χώρες αντιπροσωπεύουν περισσότερους ανθρώπους από τους ομολόγους τους από τις μικρότερες χώρες. Πάντως, ο ελάχιστος αριθμός ευρωβουλευτών ανά χώρα είναι έξι και ο μέγιστος είναι 96.

Έτσι, μετά τις ευρωεκλογές του Ιουνίου, η Γαλλία, η Ισπανία και η Ολλανδία θα λάβουν δύο επιπλέον έδρες, ενώ η Αυστρία, το Βέλγιο η Δανία, η Ιρλανδία, η Λετονία, η Πολωνία, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Φινλανδία θα λάβουν από μία επιπλέον έδρα. Συγκεκριμένα, λοιπόν, οι έδρες ανά κράτος μέλος μετά τις ευρωεκλογές του Ιουνίου έχουν οριστεί ως εξής: Γερμανία 96, Γαλλία 81, Ιταλία 76, Ισπανία 61, Πολωνία 53, Ρουμανία 33, Ολλανδία 31, Βέλγιο 22, Ελλάδα, Τσεχία, Σουηδία, Πορτογαλία και Ουγγαρία από 21, Αυστρία 20, Βουλγαρία 17, Δανία, Φινλανδία, Σλοβακία από 15, Ιρλανδία 14, Κροατία 12, Λιθουανία 11, Σλοβενία και Λετονία από 9, Εσθονία 7 και Κύπρος Μάλτα και Λουξεμβούργο από 6.

Κάθε βουλευτής έχει το δικαίωμα να μιλά στην επίσημη γλώσσα της επιλογής του/της, ενώ τα κοινοβουλευτικά έγγραφα δημοσιεύονται σε όλες τις 24 επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

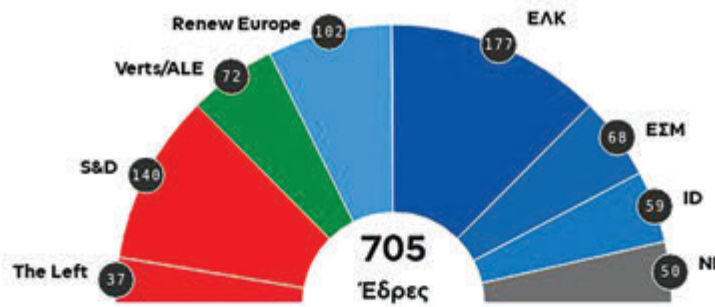
Οι πολιτικές ομάδες και η σύνθεσή τους

Οι ευρωβουλευτές δεν οργανώνονται βάσει της εθνικότητάς τους, αλλά βάσει της πολιτικής τους τοποθέτησης. Έτσι, αμέσως μετά την εκλογή τους θα ενταχθούν σε μία από τις πολιτικές ομάδες που θα συγκροτηθούν αμέσως μετά τις ευρωεκλογές και θα ανακοινωθούν στον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά την πρώτη συνεδρίαση της Ολομέλειας του Σώματος, η οποία έχει προγραμματιστεί για τις 16-19 Ιουλίου. Μπορεί, όμως, κάποιος ευρωβουλευτής να μην το πράξουν, οπότε πλέον θα ανήκουν στους «Μη Εγγεγραμμένους», όπως αποκαλούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Κατά την τελευταία κοινοβουλευτική περίοδο (2019-2024), είχαν συγκροτηθεί επτά (7) πολιτικές ομάδες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Βάσει της πολιτικής τους δύναμης, η κατάταξή τους έχει ως εξής: ΚΟ του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (ΕΛΚ-Χριστιανο-

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2019-2024

Απερχόμενο Κοινοβούλιο

Πολιτικές ομάδες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	Αριθμός εδρών	% εδρών
ΕΛΚ - Κοινοβουλευτική Ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (Χριστιανοδημοκράτες)	177	25,40%
S&D - Ομάδα της Προοδευτικής Συμμαχίας των Σοσιαλιστών και Δημοκρατών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	140	20,00%
Renew Europe - Renew Europe group	102	14,20%
Verts/ALE - Ομάδα των Πρασίνων / Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία	72	10,09%
ΕΣΜ - Ομάδα των Ευρωπαίων Συντηρητικών και Μεταρρυθμιστών	68	9,51%
ID - Ομάδα Ταυτότητας και Δημοκρατίας	59	8,24%
The Left - Ομάδα της Αριστεράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - GUE/NGL	37	5,40%
NI - Μη Εγγεγραμμένοι	50	7,10%

Σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό του Κοινοβουλίου, μια πολιτική ομάδα απαρτίζεται από τουλάχιστον 23 βουλευτές που έχουν εκλεγεί σε τουλάχιστον επτά κράτη μέλη.

Πηγή: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

δημοκράτες), Ομάδα της Προοδευτικής Συμμαχίας των Σοσιαλιστών και Δημοκρατών, Renew Europe Group, Ομάδα των Πρασίνων/Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία, Ομάδα των Ευρωπαίων Συντηρητικών και Μεταρρυθμιστών (ECR), Ομάδα Ταυτότητας και Δημοκρατίας (ID) και Ομάδα της Αριστεράς στο ΕΚ-GUE/NGL. Οι πολιτικές ομάδες συγκροτούνται αμέσως μετά τις ευρωεκλογές και για να σχηματιστεί απαιτείται η συμμετοχή τουλάχιστον 23 βουλευτών που πρέπει να εκπροσωπούν τουλάχιστον το ένα τέταρτο του συνόλου των κρατών μελών. Ωστόσο, πολιτικές ομάδες μπορούν να συγκροτηθούν και αργότερα κατά τη διάρκεια της 5ετίας.

Όταν οι ευρωβουλευτές σχηματίζουν την ομάδα, αποδέχονται εξ ορισμού ότι έχουν συγγενή πολιτική τοποθέτηση. Μόνον εφόσον οι ενδιαφερόμενοι βουλευτές δεν το αποδέχονται, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να εκτιμήσει εάν η συγκρότηση της ομάδας είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του Κανονισμού (του

ΕΚ). Η ένταξη ενός ευρωβουλευτή σε περισσότερες από μία πολιτικές ομάδες απαγορεύεται.

Κάθε πολιτική ομάδα μεριμνά για την εσωτερική της οργάνωση ορίζοντας έναν/μία πρόεδρο (ή, σε ορισμένες ομάδες, δύο συμπροέδρους), ένα προεδρείο και μια γραμματεία. Πριν από κάθε ψηφοφορία στην ολομέλεια, οι πολιτικές ομάδες εξετάζουν τις εκθέσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών και υποβάλλουν τροπολογίες. Η θέση κάθε πολιτικής ομάδας αποφασίζεται έπειτα από συζήτηση στους κόλπους της ομάδας, ενώ οι ευρωβουλευτές δεν μπορούν να υποχρεωθούν να δώσουν συγκεκριμένη ψήφο.

Συγκεκριμένα, για τις θέσεις που κάθονται οι ευρωβουλευτές στην αίθουσα συνεδριάσεων, αποφασίζονται βάσει της πολιτικής τους τοποθέτησης, από τα αριστερά προς τα δεξιά, έπειτα από συμφωνία μεταξύ των προέδρων των ομάδων.

Οι 20 μόνιμες επιτροπές και η σύνθεσή τους

Το πολιτικό και νομοθετικό έργο του

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διεξάγεται από είκοσι μόνιμες επιτροπές και τέσσερις υποεπιτροπές, κάθε μία από τις οποίες εκλέγει έναν/μία πρόεδρο και έως τέσσερις αντιπροέδρους. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί, επίσης, να συστήνει προσωρινές επιτροπές για ειδικά ζητήματα και εξεταστικές επιτροπές για τη διερεύνηση παραβάσεων ή περιπτώσεων κακής εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

Στην αρχή της νέας κοινοβουλευτικής περιόδου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζει ποιοι βουλευτές θα συμμετάσχουν σε ποιες επιτροπές βάσει των προτιμήσεων που εκφράζουν, αλλά πρέπει ταυτόχρονα σε κάθε επιτροπή να αντικατοπτρίζεται και η συνολική πολιτική σύνθεση της ολομέλειας του ΕΚ. Οι επιτροπές δραματίζουν αποφασιστικό ρόλο στη χάραξη πολιτικής, καθώς είναι αρμόδιες για την προετοιμασία των θέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι συνεδριάσεις των επιτροπών είναι δημόσιες και μεταδίδονται μέσω του διαδικτύου.

45 αντιπροσωπείες με δράση σε ολόκληρο τον πλανήτη

Οι αντιπροσωπείες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι επίσημες ομάδες βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που διατηρούν και εμβαθύνουν τις σχέσεις του ΕΚ με κοινοβούλια, περιφέρειες και οργανισμούς τρίτων χωρών. Λειτουργούν δηλαδή ως ο πρωταρχικός σύνδεσμος του ΕΚ με άλλα νομοθετικά όργανα, ενώ σε συνεργασία με τις επιτροπές του και τους ευρωβουλευτές, ασκούν κοινοβουλευτική διπλωματία μέσω τακτικών συζητήσεων, προωθώντας την ΕΕ εν γένει και ενθαρρύνουν τους εταίρους να σεβαστούν τις αξίες και τα συμφέροντα της Ένωσης.

Συνολικά, λειτουργούν 45 αντιπροσωπείες και διαχωρίζονται σε αντιπροσωπείες σε επίσημες διακοινοβουλευτικές επιτροπές, σε αντιπροσωπείες σε πολυμερείς κοινοβουλευτικές συνελεύσεις και αντιπροσωπείες για τις σχέσεις με άλλη χώρα ή ομάδα.

Πώς λειτουργεί η ολομέλεια & το νομοθετικό και πολιτικό έργο

Η συνεδρίαση της ολομέλειας αντιπροσωπεύει την ολοκλήρωση του νομοθετικού έργου που συντελείται στις κοινοβουλευτικές επιτροπές και στις πολιτικές ομάδες. Η συνεδρίαση ολομέλειας είναι επίσης ο χώρος όπου οι αντιπρόσωποι των πολιτών της ΕΕ, οι ευρωβουλευτές, συμμετέχουν στην κοινοτική λήψη αποφάσεων και προβάλλουν την άποψή τους απέναντι στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο Συμβούλιο της ΕΕ (υπουργοί κρατών μελών).

Με το πέρασμα των χρόνων, το ΕΚ έχει ενισχύσει το ρόλο του και από απλό φόρουμ συζήτηση και συμβουλευτικό όργανο, κατόρθωσε να συναποφασίζει ισότιμα με το Συμβούλιο

της ΕΕ για σχεδόν τα ¾ της κοινοτικής νομοθεσίας.

Στις συνεδριάσεις της ολομέλειας προεδρεύει ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο οποίος επικουρείται στο έργο αυτό από τους 14 αντιπροέδρους. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης δίνει το λόγο στους ευρωβουλευτές και φροντίζει για την καλή διεξαγωγή των συζητήσεων, διευθύνει τις ψηφοφορίες, οι οποίες είναι ενίοτε παρατεταμένες και πολύπλοκες, ενώ οι δηλώσεις του/της κατά την έναρξη της ολομέλειας έχουν πολιτική βαρύτητα, καθώς το ΕΚ παρακολουθεί την επικαιρότητα και τις εξελίξεις σε όλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Ωστόσο, οι πολιτικές ομάδες είναι αυτές που αποφασίζουν ποια θέματα θα εξεταστούν σε συνεδρίαση ολομέλειας, ενώ μπορούν επίσης να υποβάλλουν τροπολογίες στις εκθέσεις που ψηφίζονται από την ολομέλεια και έχουν κατατεθεί από τις επιτροπές.

Η ημερήσια διάταξη καθορίζεται με ακρίβεια από τη Διάσκεψη των Προέδρων των Πολιτικών Ομάδων, γεγονός κατανοητό και αποδεκτό από όλους λόγω και του μεγάλου αριθμού των συμμετεχόντων (720 ευρωβουλευτές). Όμως, η Διάσκεψη των Προέδρων των Επιτροπών (απαρτίζεται από τους προέδρους όλων των μόνιμων ή προσωρινών κοινοβουλευτικών επιτροπών) μπορεί να διατυπώνει συστάσεις προς τη Διάσκεψη των Προέδρων όσον αφορά τις εργασίες των επιτροπών και την κατάρτιση της ημερήσιας διάταξης.

Στις συνεδριάσεις της ολομέλειας συμμετέχουν αντιπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της ΕΕ με στόχο να διευκολύνουν τη συνεργασία των θεσμικών οργάνων στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Εάν αυτό ζητηθεί, οι αντιπρόσωποι των δύο θεσμικών οργάνων προβαίνουν σε δηλώσεις ή απαντούν για τη δραστηριότητα των θεσμικών οργάνων τους, απαντώντας σε ερωτήσεις που τους θέτουν οι ευρωβουλευτές.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνέρχεται σε ολομέλεια κάθε μήνα (πλην Αυγούστου) στο Στρασβούργο, από Δευτέρα έως Πέμπτη, ενώ πρόσθετες περίοδοι συνόδου διεξάγονται στις Βρυξέλλες.

Το νομοθετικό και μη νομοθετικό έργο και η διαδικασία του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού

Μόνο τα κείμενα που έχουν ψηφιστεί από την ολομέλεια και οι γραπτές δηλώσεις που έχουν προσυπογραφεί από την πλειοψηφία των μελών του αποτελούν επίσημες πράξεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι πράξεις αυτές αφορούν διάφορα είδη κειμένων, ανάλογα με το εξεταζόμενο θέμα και την εφαρμοζόμενη νομοθετική διαδικασία.

• **Οι νομοθετικές εκθέσεις** είναι τα κείμενα που εξετάζονται από το ΕΚ στο πλαίσιο διάφορων κοινοτικών νομοθετικών διαδικασιών: συνήθης νομοθετική διαδικασία (συναπόφαση), σύμφωνη γνώμη και διαβούλευση. Επισημαίνεται ότι μόνο η συνήθης νομοθετική διαδικασία δίνει στο ΕΚ ρόλο νομοθέτη σε βάση ισοτιμίας με το Συμβούλιο της ΕΕ. Ως εκ τούτου, ορισμένες κοινοβουλευτικές εκθέσεις έχουν μεγαλύτερη νομοθετική «βαρύτητα» από άλλες. Αρχικά, η Συνθήκη της Ρώμης, του 1957, ανέθετε στο Κοινοβούλιο συμβουλευτικό ρόλο στη νομοθετική διαδικασία και έτσι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε και το Συμβούλιο της ΕΕ ενέκρινε τις νομοθετικές πράξεις. Με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986) και, στη συνέχεια, με τις Συνθήκες του Μάαστριχτ, του Άμστερνταμ, της Νίκαιας και της Λισαβόνας διευρύνθηκαν διαδοχικά οι αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το ΕΚ μπορεί τώρα να συν-νομοθετεί ισότιμα με το Συμβούλιο στη μεγάλη πλειονότητα των τομέων με την αποκαλούμενη συνήθη νομοθετική διαδικασία (πρώτη συναπόφαση), ενώ η διαβούλευση έγινε ειδική νομοθετική (ή και μη νομοθετική) που χρησιμοποιείται σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται τώρα σε περιορισμένο αριθμό νομοθετικών τομέων, όπως οι εξαιρέσεις της εσωτερικής αγοράς και το δίκαιο του ανταγωνισμού.

Η διαδικασία συναπόφασης καθιερώθηκε με η Συνθήκη του Μάαστριχτ για την ΕΕ (1992), ενώ με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (1999) διευρύνθηκε και έγινε πιο αποτελεσματική. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, που τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009, μετονομάστηκε σε συνήθη νομοθετική διαδικασία και έγινε η βασική νομοθετική διαδικασία στο σύστημα λήψης αποφάσεων της ΕΕ.

Η συνήθης νομοθετική διαδικασία θέτει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ίδιο επίπεδο με το Συμβούλιο της ΕΕ σε ευρύ φάσμα τομέων (για παράδειγμα οικονομική διακυβέρνηση, μεταναστευση, ενέργεια, μεταφορές, περιβάλλον, προστασία των καταναλωτών, κ.λπ.).

Καθ' όλη τη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας, η Επιτροπή στηρίζει τους συννομοθέτες παρέχοντας τεχνικές εξηγήσεις και αναλαμβάνοντας τον ρόλο του ουδέτερου διαμεσολαβητή και του παράγοντα διευκόλυνσης κατά τη διάρκεια των διοργανικών διαπραγματεύσεων.

Η διαδικασία της έγκρισης, που ήταν παλαιότερα γνωστή ως διαδικασία σύμφωνης γνώμης, εισήχθη με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986 σε δύο τομείς: τις συμφωνίες σύνδεσης και τις συμφωνίες προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας

αυτής επεκτάθηκε με όλες τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις των Συνθηκών.

Ως μη νομοθετική διαδικασία, συνήθως εφαρμόζεται στην κύρωση ορισμένων συμφωνιών τις οποίες διαπραγματεύεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ εφαρμόζεται επίσης σε περίπτωση σοβαρών παραβιάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων δυνάμει του άρθρου 7 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) καθώς και όσον αφορά την προσχώρηση νέων κρατών μελών στην ΕΕ ή τις διευθετήσεις για αποχώρηση από την ΕΕ. Ως νομοθετική διαδικασία, χρησιμοποιείται επίσης για την έκδοση νέας νομοθεσίας καταπολέμησης των διακρίσεων, ενώ παρέχει τώρα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δικαίωμα αρνησικυρίας όταν εφαρμόζεται η επικουρική γενική νομική βάση σύμφωνα με το άρθρο 352 ΣΛΕΕ. Κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να εγκρίνει ή να απορρίψει νομοθετική πρόταση, ή να ζητήσει τροποποιήσεις. Το Συμβούλιο δεν δεσμεύεται νομικά να λάβει υπόψη τη γνώμη του ΕΚ αλλά, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, δεν μπορεί να αποφασίσει χωρίς να έχει λάβει τη γνώμη αυτή.

• **Η διαδικασία του προϋπολογισμού.** Το ΕΚ και το Συμβούλιο της ΕΕ συναποτελούν την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που κάθε χρόνο καθορίζει τις δαπάνες και τα έσοδα της Ένωσης.

• **Οι μη νομοθετικές εκθέσεις** εκπονούνται από το ΕΚ με δική του πρωτοβουλία, στο πλαίσιο της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής. Εγκρίνοντας τα κείμενα αυτά, το ΕΚ απευθύνεται στα άλλα ευρωπαϊκά θεσμικά ή επικουρικά όργανα, στις εθνικές κυβερνήσεις, ή ακόμη σε τρίτες χώρες, για να επιστήσει την προσοχή τους σε ένα συγκεκριμένο θέμα και να τα ωθήσει να λάβουν θέση. Μολονότι δεν έχουν νομοθετική ισχύ, οι πρωτοβουλίες αυτές βασίζονται σε μια κοινοβουλευτική νομιμοποίηση που μπορεί να παρακινήσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διατυπώσει προτάσεις, καθώς της ανήκει η νομοθετική πρωτοβουλία. Το δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας χορηγείται αρχικά από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και ακόμη περισσότερο με τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

Βεβαίως, έχουν θεσπιστεί και άλλες διαδικασίες που εφαρμόζονται στους κόλπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε συγκεκριμένα πεδία δράσης, π.χ. γνωμοδότηση σύμφωνα με το Άρθρο 140 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (Νομισματική Ένωση), διαδικασίες σχετικές με τον κοινωνικό διάλογο, διαδικασίες σχετικά με την εξέταση των εθελοντικών συμφωνιών, την Κωδικοποίηση νομοθεσίας, τα εκτελεστικά μέτρα και κατ' εξουσιοδότηση πράξεις κ.ά.

Ευρωπαϊκή Ένωση και καθημερινότητα

• Επηρεάζει την καθημερινότητα της νοικοκυράς, του εργαζόμενου, του φοιτητή, του μαθητή και γενικά όλων των Ευρωπαίων

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δικαιοδοσία σε πολλούς τομείς της καθημερινής ζωής, ιδιαίτερα σε τομείς που αφορούν τις επιχειρήσεις και τους πολίτες. Το δίκαιο της Ένωσης εφαρμόζεται σε πολλές περιπτώσεις απ' ευθείας στις επιχειρήσεις και τους πολίτες υπερτερώντας του εθνικού δικαίου. Εδώ θα δώσουμε μια σύντομη επισκόπηση των τομέων πολιτικής που αφορούν την καθημερινότητα των πολιτών, αναφέροντας συγκεκριμένα παραδείγματα.

Η καθημερινότητα της νοικοκυράς.

Για τα τρόφιμα η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει σειρά υποχρεώσεων, από τις οποίες αναφέρονται εδώ μόνο μερικές. Τα συσκευασμένα τρόφιμα πρέπει να αναγράφουν τη σύσταση των περιεχομένων και κατά πόσο περιέχουν ουσίες που είναι γνωστό ότι προκαλούν αλλεργίες. Τα διαιτητικά τρόφιμα και τα συμπληρώματα διατροφής πρέπει να αναγράφουν επίσης την ενεργειακή αξία καθώς και τα περιεχόμενα θρεπτικά συστατικά. Αν σε κάποιο κράτος μέλος διαπιστωθεί κάποιο πρόβλημα στον τομέα των τροφίμων (π.χ. κάποια μόλυνση ή κάποια ασθένεια των ζώων), παράλληλα με τα μέτρα που λαμβάνονται στην πηγή του προβλήματος όλα τα κράτη ενημερώνονται ταχύτατα μέσω ενός πανευρωπαϊκού συστήματος έκτακτης προειδοποίησης. Ιδιαίτερες διατάξεις έχουν θεσπιστεί για τον εντοπισμό των αγροκτημάτων από τα οποία προέρχονται τρόφιμα τα οποία κρίνονται επικίνδυνα και πρέπει να αποσυρθούν από την αγορά. Τέλος, όλα τα επιτρεπόμενα πρόσθετα τροφίμων, οι προϋποθέσεις χρησιμοποίησής τους αλλά και οι μέγιστες τιμές ανοχής για ορισμένες προσμείξεις έχουν εναρμονιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε να προστατεύεται η υγεία των καταναλωτών και να υπάρχει εγγύηση για την ελεύθερη κυκλοφορία των τροφίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΛΕΦΑΝΤΗΣ*

τη σήμανση και τη συσκευασία με στόχο να εξασφαλίσει την προστασία της ανθρώπινης υγείας και την απαγόρευση των δοκιμών σε ζώα. Παράλληλα, για τα απορρυπαντικά, η κοινοτική νομοθεσία εξασφαλίζει καλύτερη προστασία των υδάτων από τις δυσμενείς επιπτώσεις ορισμένων συστατικών των απορρυπαντικών αλλά και των καταναλωτών, με βελτιωμένη σήμανση που περιλαμβάνει και την αναγραφή πιθανώς αλλεργιογόνων ουσιών. Επίσης, για τις οικιακές συσκευές η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει οδηγία

για την ομοιόμορφη σήμανση της κατανάλωσης ενέργειας σε ψυγεία, καταψύκτες, πλυντήρια ρούχων και πιάτων, στεγνωτήρια, φούρνους, θερμοσίφωνες, λάμπες φωτισμού και συσκευές κλιματισμού. Τέλος, στο πλαίσιο μιας από τις αποτελεσματικότερες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της πολιτικής του ανταγωνισμού, οι χρήστες του τηλεφώνου έχουν επωφεληθεί από χαμηλότερες τιμές και βελτιωμένες υπηρεσίες τόσο για τη σταθερή όσο και για την κινητή τηλεφωνία.

Η καθημερινότητα των εργαζόμενων

Η ΕΕ έχει θεσπίσει νομοθεσία στον τομέα της υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας σε τομείς όπως τα μέτρα πρόληψης και μείωσης ασθενειών και τραυματισμών από συγκεκριμένες απειλές (ακτινοβολία, θόρυβο, ηλεκτρικές

Η ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθενείας διευκολύνει τον ταξιδιώτη σε περι... Ένωσης.

Η σήμανση των εξόδων κινδύνου στους χώρους εργασίας και η τακτική δοκιμή... της ΕΕ

ατμόσφαιρες, χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, χημικούς φυσικούς, βιολογικούς, καρκινογόνους ή μεταλλαξιογόνους παράγοντες – με ιδιαίτερη αναφορά στον αμίαντο – τεχνητές και ιοντίζουσες ακτινοβολίες, ηλεκτρομαγνητικά πεδία), τις προδιαγραφές για τις προειδοποιητικές πινακίδες σήμανσης κινδύνου στους χώρους εργασίας και τις προδιαγραφές των μέσων ατομικής προστασίας. Ιδιαίτεροι κανόνες έχουν θεσπιστεί για τους εργαζόμενους σε πλοία και αλιευτικά σκάφη, σε εξορυκτικές βιομηχανίες, σε προσωρινά και κινητά εργοτάξια και σε περιβάλλοντα κραδασμών.

Άλλες ρυθμίσεις αφορούν την ισότητα ευκαιριών και την ίση μεταχείριση στην εργασία για άνδρες και γυναίκες, καθώς και προβλέψεις για τις έγκυες εργαζόμενες (άδεια μητρότητας, γονική άδεια), την προστασία των ατόμων με αναπηρία αλλά και κατά των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής καταγωγής, θρησκείας, ηλικίας, αναπηρίας και σεξουαλικού προσανατολισμού στους χώρους εργασίας. Τέλος, πολλές προβλέψεις του εργατικού δικαίου ρυθμίζονται από το ενωσιακό δίκαιο (μερική απασχόληση, συμβάσεις ορισμένου χρόνου, χρόνος εργασίας,

απασχόληση των νέων, ενημέρωση και διαβούλευση με τους εργαζόμενους).

Η κοινή γεωργική πολιτική έχει ως στόχο να εξασφαλίσει ικανοποιητικό επίπεδο ζωής για τους αγρότες, ποιοτικά τρόφιμα σε λογικές τιμές για τους καταναλωτές με ταυτόχρονη διατήρηση του περιβάλλοντος. Δημιουργήθηκε αρχικά για την αντιμετώπιση των μεταπολεμικών ελλείψεων στα τρόφιμα μέσω της επιδότησης της παραγωγής με στόχο τη διασφάλιση της αυτάρκειας. Σήμερα ο ρόλος της εστιάζεται περισσότερο στη διατήρηση και διαχείριση των φυσικών μας πόρων. Έτσι σήμερα στην ΚΓΠ διατίθεται μόλις το 20% περίπου του ενωσιακού προϋπολογισμού σε αντίθεση με το παρελθόν που το ποσοστό αυτό έφτανε σχεδόν στο 70%. Οι ενισχύσεις με βάση τις παραγόμενες ποσότητες αντικαταστάθηκαν σχεδόν πλήρως από ενισχύσεις στους αγρότες, οι οποίοι πρέπει να ικανοποιούν ευρύτερους στόχους σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία των ζώων και των φυτών, την ορθή μεταχείριση των ζώων και την διατήρηση των παραδοσιακών τοπίων καθώς και των πουλιών και των άγριων ζώων. Η ΚΓΠ εξασφαλίζει επίσης τη στήριξη των αγροτών σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών και ασθενειών των ζώων. Ταυτόχρονα διάφορες κοινωνικές αλλαγές δημιουργούν νέες ευκαιρίες για χρήση των γεωργικών εκτάσεων για παραγωγή ενέργειας (παραγωγή βιοκαυσίμων και βιομάζας ή εγκατάσταση φωτοβολταϊκών).

Όμως οι αγρότες επωφελούνται καθημερινά και από άλλες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η νομοθεσία για την τυποποίηση, την ασφάλεια

Για τα προϊόντα ένδυσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει εναρμονισμένους κανόνες για την επισήμανση των υφάνσιμων προϊόντων και ινών. Και στο πλαίσιο των συμφωνιών που έχει συνάψει με τρίτες χώρες εξασφαλίζει την τροφοδοσία της Ευρωπαϊκής αγοράς με φτηνά προϊόντα ένδυσης. Για τα καλλυντικά η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει κανόνες για τη σύσταση,

Με βάση ενωσιακή οδηγία, από τον Ιούνιο του 2021 όλα τα κράτη μέλη της ...τροφές

των προϊόντων και την ελεύθερη διακίνηση εξασφαλίζει την διάθεση της παραγωγής του στην αγορά υπό καλύτερες συνθήκες αλλά και ο ίδιος επωφελείται από προϊόντα και εργαλεία καλύτερης ποιότητας. Τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών μειώνουν τον χρόνο διάθεσης των γεωργικών προϊόντων στις μεγάλες ευρωπαϊκές αγορές ενώ τα τεχνικά πρότυπα που ισχύουν για μηχανήματα και αυτοκίνητα εξασφαλίζουν μεγαλύτερη ασφάλεια και μικρότερη ρύπανση της ατμόσφαιρας από τα καυσαέρια.

Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποβλέπει στην εξάλειψη των έντονων εσωτερικών διαφορών στα εισοδήματα και τις ευκαιρίες μεταξύ πλούσιων και φτωχών περιφερειών μέσω της μεταφοράς πόρων που εξασφαλίζουν την οικονομική ανάπτυξη. Η περιφερειακή πολιτική στοχεύει στην ανάπτυξη των υποβαθμισμένων περιοχών της Ένωσης (αλληλεγγύη) ενώ από την εξάλειψη των διαφορών στο εισόδημα επωφελούνται όλοι (συνοχή). Βλέποντας τις ταμπέλες που υπάρχουν σε κάθε γωνιά της υπαίθρου διαπιστώνει κανείς ότι όλες οι περιοχές της Ελλάδας έχουν επωφεληθεί από τα διαρθρωτικά ταμεία της Ένωσης (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Ευρωπαϊκό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας, Ταμείο Συνοχής), για την κατασκευή έργων υποδομής (δρόμοι, βιολογικοί καθαρισμοί κλπ.), την κατάρτιση ανέργων, την αναδιάρθρωση καλλιεργειών, την προστασία της φύσης κλπ.¹

Η καθημερινότητα των νέων

Με το πρόγραμμα ανταλλαγών Έρασμος (Erasmus) η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συμβάλει στην ανταλλαγή πάνω από 14 εκατ. φοιτητών που παρακολουθούν μαθήματα σε πανεπιστήμια άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Με την προώθηση της πολυγλωσσίας μέσω άλλων προγραμμάτων και ανταλλαγών, οι σημερινοί φοιτητές ετοιμάζονται για μιάν αγορά εργασίας που ξεπερνά τα εθνικά τους σύνορα. Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων σε πολυάριθμους κλάδους και η ελευθερία εγκατάστασης σε οποιαδήποτε χώρα της Ένωσης συμβάλλουν επίσης στην κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Ταυτόχρονα, τα μέτρα της Ένωσης για την αμοιβαία αναγνώριση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων συμβάλλουν στην βελτίωση των συνθηκών εργασίας των απασχολούμενων αλλά και στη μετακίνηση των συντα-

-Η ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθενείας διευκολύνει τον ταξιδιώτη σε περίπτωση Ένωσης

ξιούχων στο πλαίσιο της Ένωσης.

Οι πολιτικές της Ένωσης για την εκπαίδευση έχουν ως στόχο να καταστήσουν

την Ευρωπαϊκή Ένωση μια ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Παράλληλα σημαντικό ρόλο στην ποιότητα των σπουδών και στις ευκαιρίες που παρέχονται στους φοιτητές, ιδίως τους μεταπτυχιακούς, παίζει και η μεγάλη προσπάθεια που καταβάλλει η Ένωση στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία. Με ετήσιο προϋπολογισμό πάνω από 95 δισ. ευρώ για την περίοδο 2021-2027) οι έρευνες που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα Ορίζων για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη συμβάλλουν στην βελτίωση του επιπέδου της εκπαίδευσης και σε νέες καινοτομίες, πολλές από τις οποίες αποτελούν τη βάση για νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών δεν εξασφάλισε μόνον χαμηλότερες τιμές αλλά και περισσότερες υπηρεσίες προς τους χρήστες. Η Ένωση προωθεί την ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο για όλους και την ανάπτυξη σχετικών υπηρεσιών με περιεχόμενο έτσι ώστε όλοι να έχουν πρόσβαση σε επίκαιρες πληροφορίες, σε εμπορικές υπηρεσίες και σε διασκέδαση με πολύ χαμηλό κόστος. Έτσι μπορούν να ενημερωθούν καλύτερα για τους επιστημονικούς κλάδους που έχουν μεγαλύτερη ζήτηση στη χώρα τους αλλά και στις άλλες χώρες της Ένωσης προκειμένου να προγραμματίσουν καλύτερα τις σπουδές τους και την μετέπειτα επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Άλλες πολιτικές που αφορούν την καθημερινότητα

Οι ευαισθητοποιημένοι πολίτες μπορούν επίσης να ενημερωθούν για τις δραστηριότητες της Ένωσης σε πολυάριθμους τομείς που αφορούν την ανθρωπιστική βοήθεια και το περιβάλλον. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της αποτελούν σήμερα τον μεγαλύτερο δότη ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας στον κόσμο. Η Ένωση έχει θεσπίσει το οικολογικό σήμα που

χορηγείται σε επιχειρήσεις οι οποίες πληρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές που καθορίζει η Ένωση και αφορούν την εξοικονόμηση ενέργειας, τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον διαδικασιών και βιολογικών προϊόντων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καταβάλλει επίσης σημαντικές προσπάθειες για την

προστασία των άγριων ζώων αλλά και των οικόσιτων ζώων. Έχει θεσπίσει το 112 ως τον κοινό Ευρωπαϊκό αριθμό κλήσεων έκτακτης ανάγκης που λειτουργεί σε όλη την Ευρώπη από σταθερά και κινητά τηλέφωνα, καθώς και το αντίστροφο 112 για την έγκαιρη προειδοποίηση των πολιτών σε περίπτωση επικείμενης ή εξελισσόμενης καταστροφής. Και με τον μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας γίνεται πράξη η αλληλεγγύη των καρτών μελών της Ένωσης σε περίπτωση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών εντός αλλά και εκτός των συνόρων της Ένωσης.

Η προστασία των καταναλωτών αποβλέπει στην καταπολέμηση των αθέμιτων πρακτικών, την υποχρεωτική πληροφόρηση για τα πωλούμενα προϊόντα και υπηρεσίες αλλά και στην έγκαιρη προειδοποίηση για επικίνδυνα προϊόντα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πολιτική για την ελεύθερη διακίνηση προσώπων και κεφαλαίων έχει οδηγήσει στην κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα της Ένωσης, των ορίων για το συνάλλαγμα και σε μείωση των εξόδων για εμβάσματα από μια χώρα στην άλλη. Και σε περίπτωση που οι πολίτες της Ένωσης βρεθούν σε τρίτη χώρα στην οποία δεν υπάρχει προξενική αρχή της χώρας τους, μπορούν να ζητήσουν βοήθεια από τις προξενικές αρχές οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους της Ένωσης. Τέλος, η Ένωση έχει συγκροτήσει δίκτυα για την παρακολούθηση πολυάριθμων μεταδοτικών ασθενειών και την έγκαιρη προειδοποίηση των αρχών και του ιατρικού προσωπικού για την αντιμετώπιση επιδημιών και πανδημιών.

Για την προστασία του περιβάλλοντος η Ένωση έχει κάνει ήδη πολλά. Η προστασία από βιομηχανικά ατυχήματα, οι αυστηρές διατάξεις για τα απόβλητα, οι προδιαγραφές για την ποιότητα του αέρα και των υδάτων αποτελούν αντικείμενο καθημερινής συζήτησης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και συχνά αντικείμενο δικαστικών αντιπαραθέσεων μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών. Οι παραβιάσεις της κοινοτικής νομοθεσίας γίνονται αντιληπτές από καταγγελίες απλών πολιτών που ενημερώνουν σχετικά την Επιτροπή, καταθέτουν αναφορές στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή υποβάλλουν καταγγελία στον Ευρωπαϊκό

Με απόφαση της Ένωσης κινητά τηλέφωνα, ταμπλέτες, φωτογραφικές μηχανές ...τιστή-1

Διαμεσολαβητή.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν εξασφαλίζει μόνον την ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων, την απαγόρευση της επιβολής ποσοτικών περιορισμών μεταξύ των κρατών μελών, την τελωνειακή ένωση ή την επιβολή του φόρου προστιθεμένης αξίας (ΦΠΑ). Στο πλαίσιο της πολιτικής του ανταγωνισμού επιβάλλει πρόστιμα στις επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται τη δεσπόζουσα θέση τους στη αγορά, που συμφωνούν να ελέγχουν τις τιμές ή την παραγωγή (καρτέλ) ή που συνάπτουν συμφωνίες αποκλειστικής διάθεσης των προϊόντων τους. Αντιτίθεται στις κρατικές ενισχύσεις, που στρεβλώνουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό και στις συγχωνεύσεις επιχειρήσεων, που είναι πιθανόν να δημιουργήσουν δεσπόζουσες θέσεις. Καθορίζει κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και για την οικονομική και νομισματική πολιτική (δηλαδή για το ευρώ). Η Ένωση έχει επίσης θεσπίσει μέτρα για την ασφάλεια κατά τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων καθώς και για την ναυτιλιακή και αεροπορική ασφάλεια. Τέλος στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων η Ένωση έχει θεσπίσει μέτρα για σειρά αστικών υποθέσεων καθώς και το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης για την επιτάχυνση της έκδοσης κακοποιών που εμπλέκονται σε υποθέσεις διεθνούς εγκλήματος.

* Φυσικός, τέως στέλεχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι απόψεις είναι προσωπικές και δεν εκφράζουν και' ανάγκη την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. <http://alevantis.blogspot.com>

1 Αναλυτικές πληροφορίες για την Περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνονται στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/regional_policy/home_el.

Βενιζέλος: Μοναχικός περίπατος στο Παρίσι τα χρόνια της αυτοεξορίας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ-ΠΑΠΑΔΗΣ*

Το όραμα του Ελευθερίου Βενιζέλου για μια Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία

Η επιλογή του Βενιζέλου να ταχθεί η Ελλάδα, κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στο πλευρό των κοινοβουλευτικών δημοκρατιών δεν υπηρετούσε μόνο τα μεγάλα εθνικά συμφέροντα. Ήταν στενά συνδεδεμένη και με τα ιδανικά της ελευθερίας και της δημοκρατίας, για τα οποία είχε δώσει σκληρούς αγώνες από την αρχή της πολιτικής του σταδιοδρομίας.

Οι θέσεις του αυτές δεν ήταν περιστασιακές, αλλά αποτελούσαν τη λογική συνέπεια της πολιτικής ενός ανθρώπου που από τα νεανικά του χρόνια είχε δεχθεί τις επιδράσεις των φιλελεύθερων ευρωπαϊκών ρευμάτων, είχε επηρεαστεί από τη Γαλλική Επανάσταση και τους στοχαστές του πολιτικού φιλελευθερισμού και είχε γαλουχηθεί με τις αξίες των θεμελιωτών του ευρωπαϊκού πνεύματος, των αρχαίων Ελλήνων στοχαστών. Στον αξιακό και πολιτικό κώδικα του Βενιζέλου, δίλημμα μεταξύ του γερμανικού απολυταρχισμού και των παραφυσικών του στην Αθήνα αφενός και των φιλελεύθερων θεσμών αφετέρου δεν υπήρξε. Ακόμα, δεν τον έθελξε ποτέ το πρότυπο του ακραίου τσαρικού συντηρητισμού της ορθόδοξης Ρωσίας ούτε όμως και των μπολσεβίκων, καθώς έκανε μια θεμελιώδη διάκριση μεταξύ σοσιαλισμού και μπολσεβικισμού.

Μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης το 1923, και ενώ η χώρα προσπαθεί να επουλώσει τις πληγές της από τη Μικρασιατική Καταστροφή, αναζητά ένα νέο πρότυπο. Όπως επισημαίνουν ο Κωνσταντίνος Τσάτσος και ο Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, βρίσκει έμπνευση και διέξοδο στο ρεύμα για την πολιτική ενοποίηση των ευρωπαϊκών χωρών (Πανευρώπη), που εκδηλώθηκε την ίδια χρονιά, με έμπνευστή τον Κουντενχόβε-Καλλέργη (Richard Nikolaus Eijiro, κόμης Coudenhove-Kalergi), ο οποίος μάλιστα ήταν μακρινός απόγονος των ιστορικών κρητικών οικογενειών Καλλέργη και Φωκά. Ο Βενιζέλος, με την οικουμενική του σκέψη, συνέλαβε αμέσως ότι το ειρηνικό μέλλον των λαών της γηραιάς ηπείρου απαιτούσε την ένωσή της σε μια ισχυρή ομοσπονδία, της οποίας η Ελλάδα έπρεπε να είναι αναπόσπαστο μέλος. Δεν δίστασε καθόλου. Από την πρώτη στιγμή, μαζί με τον Νικόλαο Πολίτη, αγκάλια-

Κατά την επίσημη επίσκεψή του Βενιζέλου στο Παρίσι με τον γάλλο πρωθυπουργό Aristide Briand, Οκτώβριος 1928.

σε το κίνημα, που θα μπορούσε να αποτελέσει τη νέα Μεγάλη Ιδέα του Έθνους. Όσο ζούσε αυτοεξόριστος στο Παρίσι χωρίς αξιώματα, εκδήλωσε την ενθουσιώδη συνηγορία του, ενώ στο Α΄ Συνέδριο για την Πανευρώπη, που έγινε στη Βιέννη το 1926, στάθηκε στο πλευρό των κορυφαίων ευρωπαϊστών. Και ο Κουντενχόβε-Καλλέργη μίλησε με θαυμασμό για τον «μεγάλο Ευρωπαίο και μεγάλο ευρωπαϊστή Βενιζέλο». Όταν έγινε ξανά πρωθυπουργός το 1928, έριξε

το βάρος του υπέρ του σχεδίου του Αριστίντ Μπριάν, υπουργού Εξωτερικών και πρωθυπουργού της Γαλλίας τα χρόνια εκείνα, για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας. Δεν κλονίστηκε ούτε όταν οι περισσότερες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις κράτησαν επιφυλακτική στάση απέναντι στην οριστική πρόταση, που κατέθεσε ο Μπριάν τον Μάιο του 1930. Από τα μέλη της Κοινωνίας των Εθνών η Ελλάδα ήταν η μία από τις τέσσερις χώρες που υιοθέτησαν ανεπι-

Υποδοχή από την αυστριακή ηγεσία στον σιδηροδρομικό σταθμό της Βιέννης, 1929.

Με τον γερμανό καγκελάριο Η. Muller. Σεπτέμβριος 1929.

φύλακτα το σχέδιο. Αυτή η θετική απάντηση έφερε την υπογραφή «Ελευθέριος Βενιζέλος».

Για τον ρόλο που θα είχε η νέα Ευρώπη, ο μεγάλος πολιτικός είχε δηλώσει επιγραμματικά, το 1929: «**Ο πόλεμος απέδειξε ότι οι νικηταί είναι τόσο πτωχοί, όσο και οι ήττημένοι. Νομίζω ότι αι Ήνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Εὐρώπης θὰ ἀντιπροσωπεύσουν, ἔστω καὶ ἄνευ τῆς Ρωσσίας, μίαν δύναμιν ἀρκετὰ ἰσχυρὰν νὰ προαγάγῃ εἰς εὐχάριστον σημεῖον τὴν εὐημερίαν καὶ τῶν ἄλλων ἠπείρων.**

Ὅπως παρατηρεῖ ο Κωνσταντῖνος Σβολόπουλος, ο Βενιζέλος είχε από νωρίς και ενσυνείδητα επιλέξει μια συγκεκριμένη Ευρώπη, θεματοφύλακα των αξιών της Γαλλικής Επανάστασης, των ελευθεριών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, πεδίο εφαρμογής της δημοκρατικής αρχής. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο υιοθετούσε την ιδέα της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Ο Βενιζέλος, μαζί με τον Μπριάν, ήταν από τους ελάχιστους ευρωπαίους πολιτικούς που είχαν ζήσει τη φρίκη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και εξακολουθούσαν, μία δεκαετία μετά τη λήξη του, να παραμένουν ενεργοί. Τον Σεπτέμβριο του 1929 μίλησε στην Κοινωνία των Εθνών για τα δεινά του πολέμου:

«Ποῖος μπορεῖ νὰ ἀμφισβητήσῃ σήμερα ὅτι ἀπὸ ἐδῶ κι ἐμπρὸς ὁ πόλεμος εἶναι γιὰ ὅλο τὸν κόσμον μιὰ πολὺ ὀδυνηρὴ ὑπόθεση; Θίγει τοὺς ἠλικιωμένους, τὶς γυναῖκες, τὰ παιδιά τόσο ὅσο καὶ τοὺς ἐμπολέμους. Καὶ ὅτι ἀνάμεσα σὲ αὐτοὺς τοὺς τελευταίους δὲν εἶναι τώρα πιά δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν νικηταί καὶ ἠττημένοι, γιατί τελικὰ ὅλοι θὰ εἶναι νικημένοι. Ποῖος εἶναι αὐτὸς ποὺ θὰ ἔχει ἀμφιβολίες μπροστὰ στὶς τελειοποιήσεις τῶν μέσων καταστροφῆς, ἰδίως στὸν χημικὸ τομέα, ὅτι κάθε περίπτωση νέου πολέμου δὲν θὰ εἶναι ἔργο φρικτῆς καὶ ἐγκληματικῆς παραφροσύνης;».

Η μόνη πειστική απάντηση, που ήταν ορατή εκείνη την ώρα, απέναντι σε μια νέα αδελφοκτονία των ευρωπαϊκών λαών, ήταν η ιδέα της αλληλεγγύης, στερεωμένη στις κοινές πολιτισμικές αξίες. Για την Ελλάδα, ο Βενιζέλος πίστευε ότι η ένταξή της σε μια ευρωπαϊκή ομοσπονδία θα διασφάλιζε την πολιτική σταθερότητα, την εδαφική της ασφάλεια, την οικονομική της ανάπτυξη και θα στερέωνε το δημοκρατικό της πολίτευμα. Ατυχώς για την Ευρώπη και τους μεγάλους ευρωπαίους, το όνειρο της ευρωπαϊκής ενοποίησης υπονομεύθηκε από τη θυελλώδη επέλαση του ναζισμού και τους εθνικισμούς των μικρών κρατών. Η επίτευξη του οράματος αυτού έγινε εν τέλει εφικτή μέσα από τα ερείπια της κατεστραμμένης ηπείρου και την αντιφασιστική συμμαχία, μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Σήμερα στο Βερολίνο, το Παρίσι, το Λονδίνο, αλλά και σε πρωτεύουσες των μικρότερων ευρωπαϊκών

κρατών, πληθαίνουν οι ηγέτες χωρίς ευρείς πολιτικούς ορίζοντες, με περιορισμένη φαντασία. Τα προειδοποιητικά σημεία της εφιαλτικής απειλής μιας νέας πολυδιάσπασης της Ευρώπης και μιας περαιτέρω υποβάθμισης του διεθνούς ρόλου της βρίσκονται μακριά από το οπτικό τους πεδίο.

Οι αντιδραστικές ιδεολογίες και οι δυνάμεις του λαϊκισμού ορθώνονται απειλητικές και αμφισβητούν τις κατακτήσεις της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Στην Ελλάδα, η διαχρονική δημαγωγία φιλοτέχνησε ένα αντιδυτικό κλίμα που αγγίζει τα όρια του ολοκληρωτισμού. Στη σύγχρονη εποχή το καλλιέργησε και το αξιοποίησε ιδιαίτερα η Χούντα, ενώ ατυχώς συνεχίστηκε και στα χρόνια της μεταπολίτευσης.

Το ριζοσπαστικό όραμα του Ελευθερίου Βενιζέλου για μια πραγματική Πανευρώπη εξακολουθεί να είναι επίκαιρο. Το συμφέρον της Ελλάδας συνδέεται άμεσα με την ενίσχυση και προαγωγή ισχυρών θεσμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Θεσμών που θα κατοχυρώνουν τη Δημοκρατία, την ασφάλεια και την εδαφική ακεραιότητα των κρατών μελών από κάθε αμφισβήτηση και επιβουλή.

* Ο Νικόλαος Παπαδάκης-Παπαδής είναι Γενικός Διευθυντής Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» Χανιά

Ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Από τον μύθο στη δεκαετία του 1950. Σύμφωνα με τον μύθο, η Ευρώπη ήταν μια όμορφη πριγκίπισσα που γεννήθηκε κάπου στον σημερινό Λίβανο. Τα ιδιαίτερα όμορφα και πλατιά της μάτια, από τα οποία και βγήκε το όνομά της («ευρ-ώπη») τράβηξαν την προσοχή του Δία, του βασιλέα των θεών. Αμέσως μεταμορφώθηκε σε άσπρο ταύρο και απήγαγε την όμορφη Ευρώπη ενώ αυτή έπαιζε με τις φίλες της στην παραλία. Μεταφέροντας το πολύτιμο φορτίο του ο ταύρος διέσχισε κολυμπώντας την Ανατολική Μεσόγειο και έφερε την Ευρώπη στην Κρήτη όπου το ζευγάρι απέκτησε τρία παιδιά, τον Μίνωα, τον Σαρπηδόνα και τον Ραδάμανθυ. Τα παιδιά μεγάλωσαν και έγιναν βασιλιάδες και δικαστές και κυβέρνησαν την Κρήτη – ο δικαστής Μίνωας έδωσε το όνομά του στον Μινωικό πολιτισμό, ενώ η ήπειρος στην οποία ανήκει η Κρήτη ονομάστηκε Ευρώπη.

Αν λοιπόν η Ευρώπη πήρε το όνομά της, κατά κάποιον τρόπο, παράνομης μετανάστριας, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι η μετανάστευση, ιδίως η παράνομη, αποτελεί ακόμη και σήμερα σοβαρό ζήτημα για την ευρωπαϊκή ήπειρο. Η προσεκτική παρατήρηση οποιουδήποτε από τα πολυάριθμα έργα τέχνης που απεικονίζουν την απαγωγή της Ευρώπης, από τα αρχαία ελληνικά ή ρωμαϊκά μωσαϊκά μέχρι τους πίνακες και τα γλυπτά μεγάλων δασκάλων όπως ο Ραφαήλ ή ο Μιχαήλ Άγγελος, μας υπενθυμίζει αμέσως τα μεγάλα ζητήματα τα οποία αντιμετωπίζει και σήμερα η Ευρώπη: γεωργία, ανθρώπινα δικαιώματα, έννομη τάξη, πολιτική για τη θάλασσα και πολλά άλλα. Και δεν πρέπει να εκπλήσσει το γεγονός ότι ένα αντίγραφο του θρόνου του Μίνωα υπάρχει στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης στις Κάτω Χώρες. Η σημερινή Ευρώπη είναι πάνω απ' όλα μια Ένωση που στηρίζεται στην έννοια της έννομης τάξης και του κράτους δικαίου.

Βέβαια, πριν να αποδεχτεί το δίκαιο ως βάση για την ειρηνική συνύπαρξη των λαών, η Ευρωπαϊκή ήπειρος γνώρισε πολλές περιόδους αναταραχών και επί αιώνες απετέλεσε το κωνευτήρι στο οποίο διαμορφώνονταν η Ιστορία. Η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία που συγκροτήθηκε τον 1^ο αιώνα π.Χ. ήταν στην ουσία μια αυτοκρατορία στην οποία ανήκε μεγάλο μέρος της σημερινής Ευρώπης. Είχε κοινό σύστημα δικαίου, κοινό ηγέτη, κοινή υπηκοότητα, κοινό νόμισμα, κοινό σύστημα μεταφορών, κοινή άμυνα και μια μοναδική επίσημη γλώσσα για τη διοίκηση. Η αυτοκρατορία αυτή διήρκεσε ως καθαρά Ρωμαϊκή μέχρι τον 5^ο αι. μ.Χ. και μετά συνέχισε ως ελληνοφώνη (Ανατολική) Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (γνωστή και ως Βυζαντινή) μέχρι τον 15^ο αι. Αλλά η ιστορία δεν σταμάτησε εκεί. Δύο μεταγενέστερες αυτοκρατορίες στην Ανατολή, η Οθωμανική (15^{ος} έως 20^{ος} αι.) και η Ρωσική (16^{ος} έως 20^{ος} αι.) ισχυρίστηκαν ότι ήταν κληρονόμοι της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ενώ η προκήρυξη στη Δύση της Αγίας Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας από τον Καρλομάγνο (Heiliges Römisches Reich, 9^{ος} έως 19^{ος} αι.) οδήγησε στο θρησκευτικό σχίσμα μεταξύ Ανατολής και Δύσης και σε αιώνες πολέμων για το δικαίωμα στην αυτοκρατορική κληρονομιά. Δικτάτορες όπως ο Ναπολέοντας (1804-1814) ή ο Χίτλερ (1940-1945) μίλη-

σαν για την επανένωση της Ευρωπαϊκής Ηπείρου κάτω από μια (δεσποτική) ηγεσία ενώ η Χανσεατική Λίγκα (13^{ος} έως 17^{ος} αι.) μπορεί να θεωρηθεί ως μια πρώτη προσπάθεια δημιουργίας ζώνης ελεύθερου εμπορίου, τουλάχιστον στην βόρεια Ευρώπη. Πολλοί θεωρούν επίσης τις Συνθήκες ειρήνης της Βεσφαλίας (1648) και των Πυρναίων (1659), με τις οποίες έληξε ο τριακονταετής πόλεμος, ως σημαντικούς σταθμούς στον δύσκολο δρόμο προς την Ευρωπαϊκή ενοποίηση καθώς θέτουν τις βάσεις για την ειρηνική συνύπαρξη καθολικών και προτεσταντών ύστερα από πολύχροτους εξοντωτικούς πολέμους και σφαγές.

Μπορούμε να μιλήσουμε για μιάν ενιαία Ευρωπαϊκή ταυτότητα; Σίγουρα η Ευρώπη μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει πολλά διαφορετικά πρόσωπα. Μπορούμε να ορίσουμε την Ευρωπαϊκή Ήπειρο γεωγραφικά από το Βόρειο Ακρωτήριο έως το Ταϊναρο ή από τον Ατλαντικό στα Ουράλια. Ως Ρωμαϊκή και μη Ρωμαϊκή Ευρώπη (κατά μήκος του Ρωμαϊκού *limes* που ταυτίζεται λίγο πολύ με το όριο του κρασιού). Ως Καθολική και Ορθόδοξη (συν-πλην την Ουνία), ως Χριστιανική και Μουσουλμανική ή ακόμη και ως προερχόμενη από την εκβιομηχανισμένη Ευρώπη του 19^{ου} αι. σε σχέση με την μη εκβιομηχανισμένη¹. Ωστόσο σήμερα «η Ευρώπη είναι πολιτική μάλλον παρά γεωγραφική» σύμφωνα με τον Τσέχο συγγραφέα και ποιητή Βάκλαβ Χάβελ, πρώην πρόεδρο της Δημοκρατίας της Τσεχίας. Αποτελεί πάνω απ' όλα καρπό της επιθυμίας των λαών της, που ήταν εχθροί επί αιώνες, να καθιερώσουν έναν τρόπο ειρηνικής συνύπαρξης, συνεργασίας και επίλυσης των διαφορών τους με βάση την αμοιβαία κατανόηση και τα αμοιβαία τους συμφέροντα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση του εικοστού πρώτου αιώνα στηρίζεται και ενισχύει τις μεμονωμένες εθνικές ταυτότητες αφού χωρίς αυτές δεν θα είχε λόγο ύπαρξης.

Πολλοί διανοητές και πολιτικοί, από τον Βίκτωρα Ουγκώ (Victor Hugo) έως τον Λέων Τρότσκι, είχαν προτείνει την ιδέα των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης. Ωστόσο, σημαντική ήταν η συμβολή του κόμμη Ρίχαρντ Κουντενχόβε-Καλέργκι (Richard von Coudenhove-Kalergi)², ο οποίος την δεκαετία του 1920 ίδρυσε το κίνημα της Πανευρώπης με στόχο την

Μωσαϊκό από ρωμαϊκή έπαυλη, αρχές 4ου αι. π.Χ. Μουσείο Σπάρτης

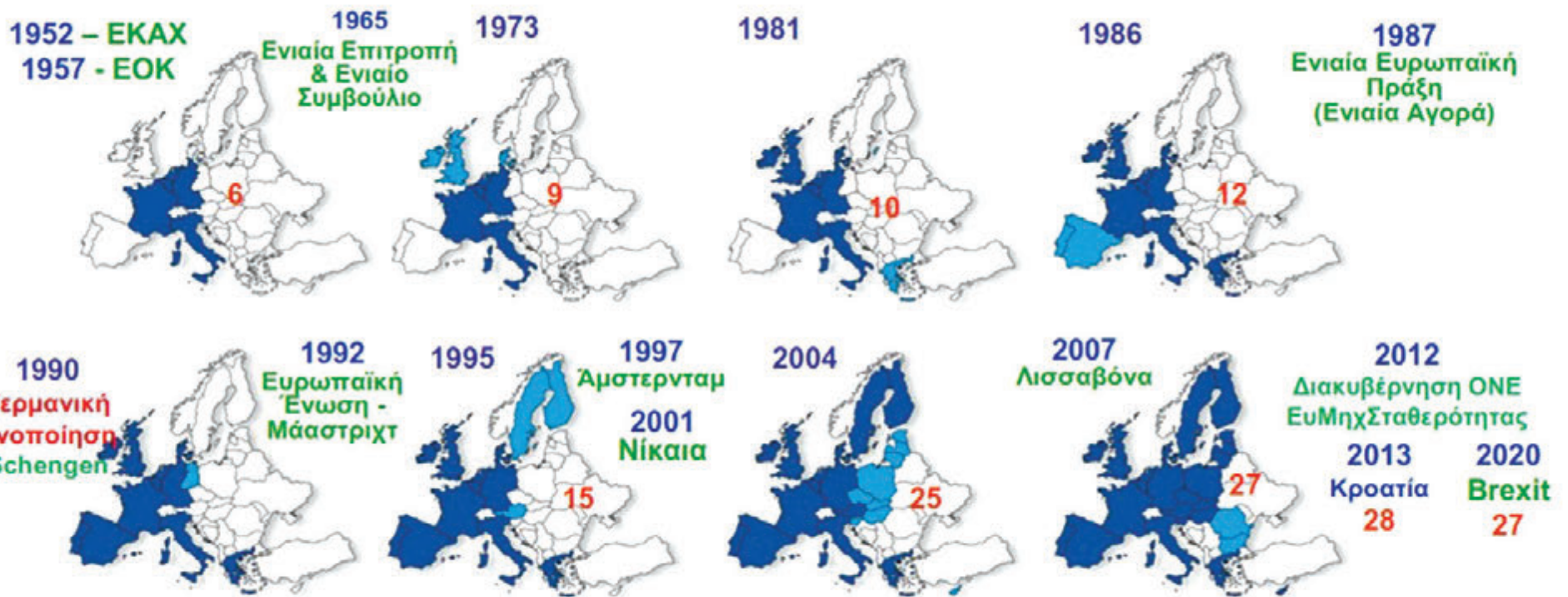
συναινετική, ειρηνική, δημοκρατική ένωση της Ευρώπης, χωρίς σύνορα, με κοινό νόμισμα, κοινό εθνικό ύμνο (την Ωδή στη Χαρά) και κοινό διαβατήριο. Οργάνωσε τρία συνέδρια στη Βιέννη (1926), στο Βερολίνο (1930) και στη Βασιλεία (1932) στα οποία συμμετείχαν επιφανείς πολιτικοί (π.χ. ο Γάλλος Αριστίντ Μπριάν) και διανοούμενοι (π.χ. Άλμπερτ Αϊνστάιν, Τόμας Μαν, Σίγκμουντ Φρόυντ). Δυστυχώς, οι ιδέες του συνάντησαν την έντονη αντίδραση των Ναζί (ο Χίτλερ των αποκάλεσε «κοσμοπολίτη μπάσταρδο») αλλά και των κομμουνιστών, εθνικιστών, ξενόφοβων και λαϊκιστών. Το 1940 διέφυγε στις ΗΠΑ όπου συνέβαλε στην διαμόρφωση της αμερικανικής πολιτικής για την μεταπολεμική Ευρώπη. Μετά τον πόλεμο συμβούλεψε τον Ουίνστον Τσώρτσιλ πριν τον περίφημο λόγο του για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης το 1946 στη Ζυρίχη.

Τα πρώτα βήματα της Ενωμένης Ευρώπης. Για να κατανοήσουμε τις δυνατόμεις που οδήγησαν τελικά στη δημιουργία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, προδρόμων της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να εντυφύσουμε στην κατάσταση που επικρατούσε στην Ευρώ-

πη μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα τρόφιμα σπάνιζαν, οι υποδομές ήταν κατεστραμμένες και οι άνθρωποι είχαν κέφι για δουλειά αλλά ήταν φτωχοί. Ένας Γάλλος, ο Ζαν Μονέ (Jean Monnet), είχε ζήσει από κοντά, αφενός την αποτυχία της Κοινωνίας των Εθνών και αφετέρου τη συνεργασία της Βρετανίας, της Γαλλίας και των ΗΠΑ που οδήγησε στο νικηφόρο αποτέλεσμα των Παγκοσμίων Πολέμων. Θέλησε λοιπόν να εξαλείψει τις συνθήκες που είχαν οδηγήσει τις Ευρωπαϊκές χώρες να πολεμούν η μία την άλλη μέχρι τελικής καταστροφής. Ο Μονέ είχε αρχίσει την καριέρα του ως εμπορικός αντιπρόσωπος της επιχείρησης κονιάκ του πατέρα του (η οποία υπάρχει ακόμη ως μάρκα στο Κονιάκ της Γαλλίας) και κατάλαβε πως οι χώρες έχουν στην ουσία τα ίδια προβλήματα και μπορούν να βρουν λύσεις μόνο όταν οι άνθρωποι βρεθούν μαζί και συζητήσουν ισότιμα και σε περιβάλλον αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Πριν ακριβώς από μια σημαντική επίσκεψη του τότε Γάλλου υπουργού Εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν (Robert Schuman) στη Βρετανία, συνέταξε την περίφημη διακήρυξη που ο Σουμάν διάβασε στις 9 Μαΐου 1950, και

¹ Για μιάν ενδελεχή και ουδέτερη ιστορία της Ευρώπης βλέπε τη δίτομη «Ιστορία της Ευρώπης» του Norman Davies, Εκδόσεις Νεφέλη, 2009 (μερικά κεφάλαια του βιβλίου διατίθενται επίσης και στο διαδικτυο στη διεύθυνση <http://www.translatum.gr/forum/index.php?topic=64106.0>), μετάφραση από τα αγγλικά του «Europe, A history», Oxford University Press, 1996. Περιέχει ένα πολύ καλό εισαγωγικό κεφάλαιο για τις διάφορες ταυτότητες της Ευρώπης.

² Βλ. την πλήρη σχετική βιογραφία «Hitler's cosmopolitan bastard: Count Richard Coudenhove-Kalergi and his vision of Europe» του Martyn Bond, Εκδόσεις McGill-Queen's University Press, 2021

Συνθήκες και διαδοχικές διευρύνσεις της Ένωσης

για την οποία είχε πετύχει την ανεπίσημη εκ των προτέρων συμφωνία του τότε Γερμανού καγκελάρου Κόνραντ Αντενάουερ (Konrad Adenauer)³. Οι δυνάμεις που δημιούργησαν την Ευρωπαϊκή Ένωση είχαν τεθεί σε κίνηση.

Πριν περάσει ένας χρόνος από την ιστορική διακήρυξη του Σουμάν, την οποία συνυπέγραψαν η Ιταλία και οι χώρες της Μπενελούξ (αλλά όχι η Βρετανία), τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη υπέγραψαν, στις 18 Απριλίου 1951, στο Παρίσι, τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ). Με αυτήν δημιουργήθηκε μια υπερεθνική οντότητα, η Ανώτατη Αρχή (της οποίας πρώτος πρόεδρος ορίστηκε ο Ζαν Μονέ που ανέλαβε καθήκοντα στο Λουξεμβούργο στις 10 Αυγούστου 1952). Ορισμένα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών μελών στους τομείς του άνθρακα και του χάλυβα μεταβιβάστηκαν σε αυτήν την Ανώτατη Αρχή για πρώτη φορά. Η Συνθήκη προέβλεπε ένα Συμβούλιο Υπουργών, το οποίο αποφάσιζε βάσει προτάσεων της Ανώτατης Αρχής, ένα Δικαστήριο, μια Κοινοβουλευτική Συνέλευση και ένα Ελεγκτικό Συνέδριο. Προέβλεπε επίσης σειρά πολιτικών για την Κοινή Αγορά (ελεύθερος ανταγωνισμός, κοινωνικές προβλέψεις, ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων, μεταφορές, εμπορική πολιτική κλπ.). Σήμερα, 73 χρόνια αργότερα, οι ίδιες λίγο-πολύ δομές εξασφαλίζουν τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη περιλάμβανε συνολικά 100 άρθρα και μερικά παραρτήματα, παρέμεινε σε ισχύ επί 50 έτη (μέχρι τις 23 Ιουνίου 2002) και χρησίμευσε ως βάση για τη δημιουργία της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μια άλλη Συνθήκη, για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα της Άμυνας (υπογράφηκε στις 27 Μαΐου 1952 επίσης το Παρίσι) δεν τέθηκε ποτέ σε ισχύ καθώς απορρίφθηκε από το Γαλλικό Κοινοβούλιο στις 30 Αυ-

γούστου 1954. Παρόλο που η Κοινότητα αυτή μετασχηματίστηκε αργότερα στην Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση, η αποτυχία συγκρότησής της απέδειξε πως στον τομέα της άμυνας τα ευρωπαϊκά κράτη δεν ήταν ακόμη έτοιμα να παραχωρήσουν κανένα μέρος της εθνικής τους κυριαρχίας, μια ιδέα που ακόμη και σήμερα δεν έχει ακόμη ωριμάσει πλήρως. Εν τούτοις, με δεδομένη την επιτυχία της ΕΚΑΧ, τις συνεχείς προσπάθειες του Ζαν Μονέ (στο πλαίσιο της «Επιτροπής για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης» που δημιούργησε) και την πεποίθηση αρκετών Ευρωπαίων πολιτικών (του Βέλγου Ανρί Σπιάκ, του Ιταλού Αλσίντε ντε Γκάσπερι και άλλων) οι έξι ευρωπαϊκές χώρες της ΕΚΑΧ υπέγραψαν στις 2 Ιουνίου 1955 στη Μεσσήνη της Σικελίας μια διακήρυξη με την οποία έθεταν τους στόχους για ένα περαιτέρω βήμα προς την Ευρωπαϊκή ενοποίηση.

Μετά από μια περίοδο έντονων διαπραγματεύσεων τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη υπέγραψαν στις 25 Μαρτίου 1957 τις Συνθήκες της Ρώμης με τις οποίες δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ). Οι νέες Κοινότητες είχαν κοινό Κοινοβούλιο και Δικαστήριο με την ΕΚΑΧ αλλά δική τους Ανώτατη Αρχή (με την επωνυμία Επιτροπή), Ελεγκτικό Συνέδριο και Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Θεμέλια της Συνθήκης ΕΟΚ ήταν η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων και τα κείμενα προέβλεπαν σειρά κοινών πολιτικών, οι

Ο Μονέ είχε αρχίσει την καριέρα του ως εμπορικός αντιπρόσωπος της επιχείρησης κονιάκ του πατέρα του.

σπουδαιότερες από τις οποίες αφορούσαν την γεωργία (κοινή αγροτική πολιτική), το δασμολόγιο και το εμπόριο, τον ελεύθερο ανταγωνισμό, και την προσέγγιση των νομοθεσιών για την επίτευξη της Κοινής Αγοράς. Με τις Συνθήκες δημιουργήθηκε επίσης ένα Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (για την στήριξη της απασχόλησης και των συνθηκών διαβίωσης) καθώς και μια Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Ορόσημα προς την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση⁴. Η Ανώτατη Αρχή της ΕΚΑΧ και η Επιτροπή (της ΕΟΚ και της Ευρατόμ) στρώθηκαν στη δουλειά για να μετατρέψουν τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες από τα οράματα που περιέγραφαν οι Συνθήκες σε καθημερινή πραγματικότητα για τους λαούς της Ευρώπης. Το 1962, για παράδειγμα, παρουσιάστηκε η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) και ο πρώτος κανονισμός (αριθ. 17) περί εφαρμογής της ευρωπαϊκής πολιτικής ανταγωνισμού. Το 1963 υπεγράφη μια συμφωνία σύνδεσης μεταξύ της ΕΟΚ και 18 Αφρικανικών χωρών. Την ακολούθησε η σύμβαση Λομέ Ι που την υπέγραψαν η ΕΟΚ και 46 χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ). Αρκετές από τις πρώτες αποφάσεις αφορούσαν την κοινωνική πολιτική, ιδίως τα δικαιώματα των διακινούμενων εργαζομένων. Την 1^η Ιουλίου 1968, 18 μήνες πριν από την καθορισμένη προθεσμία, καταργήθηκαν πλήρως οι δασμοί των βιομηχανικών προϊόντων, και εισήχθη ένα Κοινό Δασμολόγιο. Παράλληλα, με πρωτοβουλία της Βρετανίας αρκετές

χώρες που δεν συμμετείχαν στις Κοινότητες δημιούργησαν το 1960 στη Στοκχόλμη την Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ).

Ωστόσο, πολλά θέματα παρέμειναν ανοικτά, ή δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο των υφιστάμενων δομών λήψης αποφάσεων. Έτσι το 1965, υπεγράφη μια Συνθήκη με την οποία δημιουργήθηκε ενιαίο Συμβούλιο και μια Επιτροπή και για τις τρεις Κοινότητες. Το 1966 ύστερα από μια πολιτική κρίση, τα κράτη μέλη κατέληξαν στο «συμβιβασμό του Λουξεμβούργου» για τη διατήρηση του κανόνα της ομοφωνίας όταν διακυβούνταν «ζωπικά εθνικά συμφέροντα». Το 1970 υπογράφηκε μια Συνθήκη για την χρηματοδότηση των Κοινοτήτων από «ιδίους πόρους» και για την παραχώρηση περισσότερων εξουσιών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το 1974, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών αποφάσισαν να συναντώνται τρεις φορές το χρόνο στο πλαίσιο του (θεσμοθετημένου αργότερα) Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Συμφώνησαν την απ' ευθείας εκλογή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (οι πρώτες εκλογές των 410 ευρωβουλευτών οργανώθηκαν το 1978) και τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Το 1975 με νέα Συνθήκη παραχωρήθηκαν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο περισσότερες εξουσίες επί του προϋπολογισμού και ιδρύθηκε ένα Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.

Το 1972 τα έξι κράτη μέλη της ΕΟΚ αποφάσισαν ότι οι ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων τους δεν έπρεπε να επιτρέπεται να κυμαίνονται κατά ποσοστό άνω του 2,25% (το αποκαλούμενο «φιδάκι»). Το 1978, η Γαλλία και Γερμανία πρότειναν την εκ νέου δρομολόγηση της νομισματικής συνεργασίας με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ) που αντικατέστησε το «φιδάκι». Το

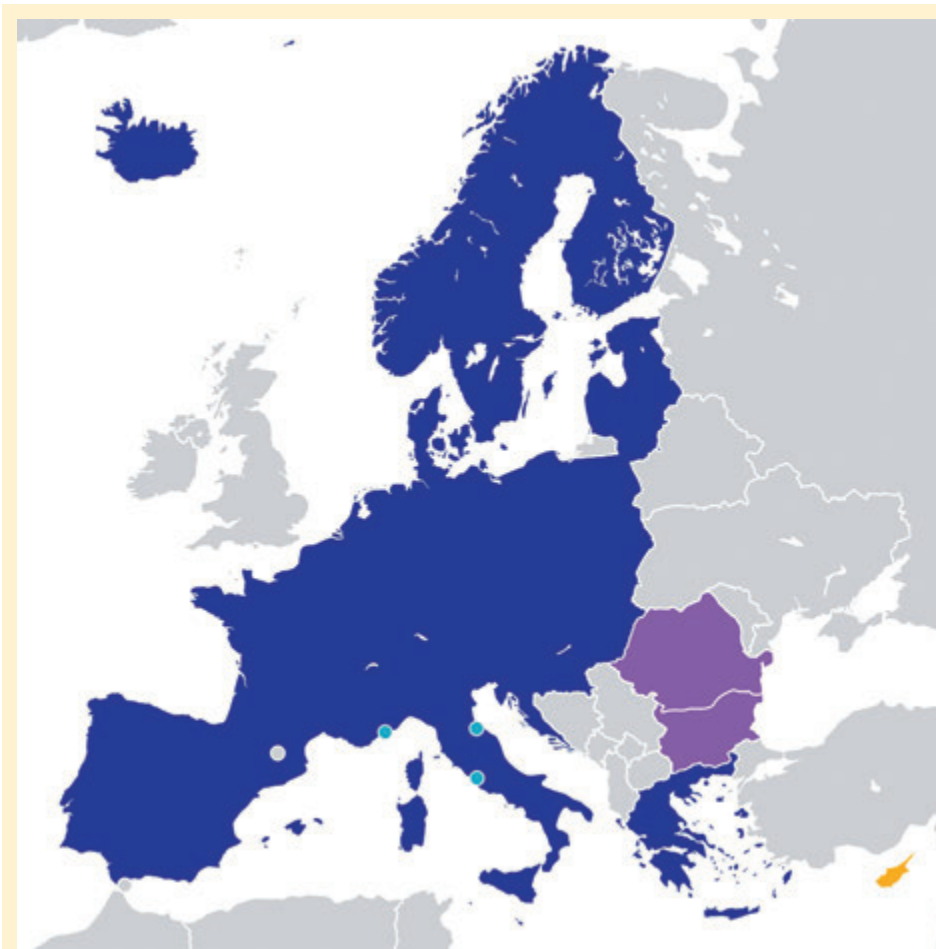
³ Για μια συναρπαστική περιγραφή του τρόπου με τον οποίο ο Ζαν Μονέ έθεσε σε κίνηση τη δημιουργία της ενωμένης Ευρώπης βλ. «Jean Monnet: Απομνημονεύματα» Εκδόσεις Ροές, 1999.

⁴ Λεπτομερής ιστορία της ΕΕ ανά έτος διατίθεται στις ιστοσελίδες http://europa.eu/abc/history/index_el.htm. Η EUR-Lex, η πύλη νομοθεσίας και νομολογίας της ΕΕ στη διεύθυνση <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el> περιλαμβάνει τα πλήρη επικαιροποιημένα κείμενα των Συνθηκών, της νομοθεσίας, της νομολογίας και των προπαρασκευαστικών κειμένων. Ορισμένα κείμενα που εκδόθηκαν πριν από την προσχώρηση της Ελλάδας διατίθενται μόνο στις γλώσσες των έξι ιδρυτικών κρατών μελών.

ΕΝΣ που ήταν ο πρόδρομος του ευρώ άρχισε να λειτουργεί στις 13 Μαρτίου 1979.

Το 1985 άρχισε μια νέα εποχή για την Ευρωπαϊκή ενοποίηση όταν ο Ζακ Ντελόρ (Jaques Delors) ανέλαβε πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Κατά τη διάρκεια της δεκάχρονης θητείας του η Ευρώπη έκανε μερικά τεράστια βήματα μπροστά. Από το 1987 η «Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη» αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς μέχρι το 1993. Με τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που υπογράφηκε στο Μάαστριχ τέθηκαν από το 1993 οι βάσεις για μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, για τη στενότερη συνεργασία σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων και για τη δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης, συμπεριλαμβανομένου και ενός κοινού νομίσματος. Από το 1999 με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες διαδέχτηκε επίσημα η Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία απέκτησε νέες εξουσίες και αρμοδιότητες ιδίως σε τομείς που ενδιαφέρουν άμεσα τους πολίτες (περιβάλλον, προστασία των καταναλωτών, απασχόληση, δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις, δημόσια υγεία).

Η Συνθήκη της Νίκειας (2003) προέβλεψε τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για μια Ευρωπαϊκή Ένωση στην οποία το 2004 προστέθηκαν 10 νέα μέλη. Το 2005 σε δημοψηφίσματα που έγιναν στη Γαλλία και στις Κάτω Χώρες απορρίφθηκε η Συνταγματική Συνθήκη, καρπός των εργασιών μιας Ευρωπαϊκής Συνέλευσης (2002 – 2003) με στόχο την θέσπιση Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας (2009) τροποποιήθηκαν οι υφιστάμενες Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας χωρίς να αντικατασταθούν. Η νέα Συνθήκη εξασφαλίζει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ένα νομικό πλαίσιο και τα απαραίτητα εργαλεία για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων και την ικανοποίηση των αιτημάτων των πολιτών. Οι κυριότερες καινοτομίες που εισήγαγε η νέα Συνθήκη περιλαμβάνουν τον ενισχυμένο ρόλο του Ευρωπαϊκού και των εθνικών Κοινοβουλίων, περισσότερες δυνατότητες να εισακουστεί η φωνή των πολιτών (με τη συλλογή υπογραφών) και σαφέστερη κατανομή των αρμοδιοτήτων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, η νέα Συνθήκη προβλέπει για πρώτη φορά ρητά την δυνατότητα των κρατών μελών να αποχωρήσουν από την Ένωση. Προβλέπει απλοποιημένες μεθόδους εργασίας και κανόνες ψηφοφορίας, εξορθολογισμένα και σύγχρονα θεσμικά όργανα για μιά ΕΕ με 27 ή και περισσότερα μέλη καθώς και βελτιωμένη δυνατότητα ανάληψης δράσης σε τομείς υψηλής προτεραιότητας για την σημερινή Ένωση και τους πολίτες της (αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ενέργεια, δημόσια υγεία, πολιτική προστασία, κλιματική αλλαγή, υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος, έρευνα, διάστημα, εδαφική συνοχή, εμπορική πολιτική, ανθρωπιστική βοήθεια, αθλητισμός, τουρισμός και διοικητική συνεργασία). Με αυτήν ενσωματώνεται στο πρωτογενές ευρωπαϊκό

Ο χώρος Σένγκεν (Schengen)

Για τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορά τους, πέντε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Βέλγιο, Γαλλία, Δυτική Γερμανία, Κάτω Χώρες και Λουξεμβούργο) υπέγραψαν το 1985 τη συμφωνία Σένγκεν που το 1990 μετέτρεψαν σε Σύμβαση προσθέτοντας μέτρα και εγγυήσεις (κοινή θεώρηση εισόδου – visa) προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή η πολιτική άρσης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Το 1995 καταργήθηκαν οι έλεγχοι μεταξύ επτά κρατών μελών της ΕΕ (τα αρχικά πέντε συν Ισπανία και Πορτογαλία). Με ειδικό πρωτόκολλο της Συνθήκης του Άμστερνταμ το κεκτημένο του Σένγκεν ενσωματώθηκε από το 1999 στο νομικό πλαίσιο της Ένωσης.

Σήμερα, ο χώρος Σένγκεν (βλ. χάρτη) καλύπτει τα 25 από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, 4 χώρες εκτός ΕΕ (Ελβετία, Ισλανδία, Λίχτενσταϊν, Νορβηγία) και τρία μικροκράτη (Μονακό, Άγιος Μαρίνος, Βατικανό) τα οποία λόγω του μεγέθους τους δεν μπορούν να διατηρούν ενεργούς συνοριακούς ελέγχους. Δεν συμμετέχουν η Κύπρος και η Ιρλανδία. Η Κύπρος είναι νομικά υποχρεωμένη να ενταχθεί στο μέλλον, ενώ η Ιρλανδία διατηρεί το δικαίωμα εξαίρεσης και εφαρμόζει τη δική της πολιτική θεωρήσεων επειδή εφαρμόζει ανοικτά σύνορα με τη Βρετανία (λόγω Βόρειας Ιρλανδίας). Η Βουλγαρία και η Ρουμανία, (προσχώρησαν στις 31 Μαρτίου 2024), έχουν ανοικτά μόνο τα εναέρια και θαλάσσια σύνορα, ενώ οι έλεγχοι στα χερσαία σύνορα παραμένουν σε ισχύ εν αναμονή συμφωνίας για την άρση τους.

δίκαιο ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και εξασφαλίζονται επίσης νέοι μηχανισμοί αλληλεγγύης και καλύτερη προστασία των ευρωπαίων πολιτών ιδίως σε περιπτώσεις τρομοκρατικών επιθέσεων ή φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών. Τέλος, στη νέα Συνθήκη υπάρχει πρόβλεψη για έναν νέο Υπάτο Εκπρόσωπο της Ένωσης για την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική της Ασφάλειας, που είναι επίσης και αντιπρόεδρος της Επιτροπής, καθώς και μια νέα Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης για την υποστήριξη του Υπάτου Εκπροσώπου. Στον τομέα της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας διατηρούνται οι ειδικές διευθετήσεις για την λήψη αποφάσεων αλλά προβλέπονται και ενισχυμένες συνεργασίες μεταξύ μικρότερων ομάδων κρατών μελών. Η Συνθήκη κυρώθηκε μετά από ένα δεύτερο επιτυχές δημοψήφισμα στην Ιρλανδία (αφού επιλύθηκαν μια σειρά από

θέματα που έθεσαν οι Ιρλανδοί ψηφοφόροι σχετικά με την φορολογία, την στρατιωτική ουδετερότητα, ζητήματα ηθικής όπως οι αμβλώσεις, και τέλος σχετικά με τον αριθμό των μελών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) και την αποσαφήνιση της εφαρμογής του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Τσεχική Δημοκρατία.

Για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης, το Φεβρουάριο του 2012 οι δεκαεπτά χώρες της ευρωζώνης υπέγραψαν τη Συνθήκη για τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) ενώ το Μάρτιο του 2012 όλες οι χώρες της ΕΕ πλην της Τσεχικής Δημοκρατίας και του Ηνωμένου Βασιλείου υπέγραψαν μια νέα Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Γιατί χρειαζόμαστε την Ευρωπαϊκή Ένωση; Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δημι-

ουργήθηκε κατ' αρχάς για να εξασφαλίσει κυρίως την ειρηνική συνύπαρξη των χωρών της Ευρώπης μέσω της οικονομικής συνεργασίας και ενοποίησης. Αυτό ίσχυε κατά τη δεκαετία του 1950 όταν οι χώρες που πολέμησαν στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο άρχισαν να εργάζονται από κοινού στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα. Αλλά αυτό ισχύει επίσης και στις αρχές του 21^{ου} αιώνα καθώς οι χώρες της Ευρώπης που χωρίζονταν προηγουμένως από το αποκαλούμενο «σιδηρούν παραπέτασμα» ένωσαν τις δυνάμεις τους στο πλαίσιο της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ένωση αυτή αποβλέπει στην κατασκευή της Ευρώπης του μέλλοντος με βάση Συνθήκες που εξασφαλίζουν το κράτος δικαίου, την ισότητα μεταξύ όλων των χωρών, το σεβασμό των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών καθώς και την προώθηση της αλληλεγγύης μεταξύ των λαών με ταυτόχρονο σεβασμό της ιστορίας τους, της πολιτιστικής τους κληρονομιάς και των παραδόσεών τους.

Η Ευρώπη απέδειξε ότι όλα τα παραπάνω είναι δυνατά όταν τα κράτη εργάζονται για την ενίσχυση και σύγκλιση των οικονομιών τους και την καθιέρωση μιας οικονομικής και νομισματικής Ένωσης που περιλαμβάνει ένα ενιαίο και σταθερό νόμισμα. Αυτά πρέπει να επιτευχθούν λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης και στο πλαίσιο της επίτευξης της εσωτερικής (ή ενιαίας αγοράς), της ενισχυμένης συνοχής και της προστασίας του περιβάλλοντος. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση που είναι μια από τις ισχυρότερες οικονομίες στον πλανήτη προβλέπει την υλοποίηση μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, που περιλαμβάνει και την προοδευτική ανάπτυξη μιας κοινής αμυντικής πολιτικής με στόχο την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής ανεξαρτησίας. Αυτά είναι στην πραγματικότητα αναγκαία προκειμένου να προωθηθεί η ειρήνη, η ασφάλεια και η πρόοδος στην Ευρώπη και στον κόσμο. Παράλληλα, με τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς η Ένωση διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων με ταυτόχρονη εξασφάλιση της ασφάλειας και της προστασίας των λαών της μέσω της δημιουργίας ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Σήμερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται από κράτη μέλη, τα οποία έχουν μάθει να διευθετούν τις διαφορές τους ειρηνικά στο πλαίσιο θεσμικών οργάνων που διέπονται από το κράτος δικαίου. Μέσω ενός πολύπλοκου συστήματος ανακατανομής των πόρων, οι φτωχότερες περιοχές της Ένωσης λαμβάνουν βοήθεια με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης των πολιτών τους. Η ενίσχυση και επέκταση των διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας και μεταφορών φέρνουν τις απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές πλησιέστερα στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση⁵.

⁵Ο Παναγιώτης Αλεβαντής είναι φυσικός, τέως στέλεχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Ο Κουντενχόβε - Καλλέργης και η Πανεурώπη

Ο γνωστός ευρωπαίος οραματιστής Ριχάρδος Νικόλαος Κουντενχόβε-Καλλέργης γεννήθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1894 στο Τόκιο της Ιαπωνίας όπου ο πατέρας του Heinrich υπηρετούσε ως διπλωμάτης. Η μητέρα του ήταν Γιαπωνέζα. Πέθανε σε ηλικία 78 ετών στις 27 Ιουλίου 1972 στο Schruns της Αυστρίας. Η καταγωγή του Κουντενχόβε - Καλλέργη ανιχνεύεται στην Κρήτη, καθώς ήταν απόγονος της γνωστής οικογένειας των Καλλέργηδων που προέρχεται από τη Βυζαντινή οικογένεια Φωκά που εγκαταστάθηκε στην Κρήτη το 1182 μ.Χ.

Οι Έλληνες πρόγονοι του Κουντενχόβε - Καλλέργη είχαν συμμετάσχει τόσο στην ελληνική επανάσταση του 1821 όσο και στην επανάσταση της 3ης του Σεπτεμβρίου του 1843. Την ελληνική του καταγωγή αναλύει στα κείμενα του και ο ίδιος ο Κουντενχόβε Καλλέργης και επισημαίνει ότι οι Κουντενχόβε ως οικογένεια ήταν συντηρητικοί που ακολούθησαν τους βασιλείς και τους δούκες τους από την Ολλανδία στο Βέλγιο και εν συνεχεία στην Αυστρία.

Αντίθετα οι «Καλλέργηδες ήταν παραδοσιακοί επαναστάτες που πολεμούσαν και πέθαιναν αδιάλειπτα για την ελευθερία στο νησί της καταγωγής τους στην Κρήτη, πρώτα κατά των Βενετών και εν συνεχεία κατά των Τούρκων κατακτητών».

Η Πανεурώπη

Τον Οκτώβριο του 1923 ο Κουντενχόβε - Καλλέργης γράφει στα γερμανικά το περίφημο βιβλίο του «Πανεурώπη» που δημιούργησε τρομερή αίσθηση την εποχή εκείνη, διότι υποστήριζε ότι η λύση στο ζήτημα της ειρήνης στην Ευρώπη περνούσε μόνο μέσα από την ενοποίηση της γηραιάς ηπείρου. Με τον τρόπο αυτό πίστευε ότι θα μπορούσε να υπάρξει οικονομική ανάπτυξη και ευημερία στην Ευρώπη και ταυτόχρονα η Ευρώπη θα μπορούσε να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό με την Αμερική και τη Βρετανική Αυτοκρατορία.

Η έκταση και τα όρια της Πανευρώπης του Κουντενχόβε-Καλλέργη ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό με τη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση των 27. Δεν συμπεριλάμβανε τη σημερινή Ιρλανδία ούτε βέβαια και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Τα κυρίαρχα κράτη που θα απάρτιζαν την Πανευρώπη ήταν η Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Πολωνία, Ισπανία, Ρουμανία, Τσεχοσλοβακία, Σερβία, Ουγγαρία, Βέλγιο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία, Ελλάδα, Βουλγαρία, Ελβετία, Φιλανδία, Δανία, Νορβηγία, Λιθουανία, Λετονία, Εσθονία, Αλβανία, Λουξεμβούργο και Ισλανδία.

Κατά τον Κουντενχόβε - Καλλέργη το ευρωπαϊκό πρόβλημα, θα μπορούσε να βρει τη λύση του «μόνο με τη συγχώνευση των λαών της Ευρώπης» οικειοθελώς με την ίδρυση μιας Πανευρωπαϊκής Ομοσπονδίας.

Η θέση αυτή του Κουντενχόβε - Καλλέργη είναι πολιτικά απαράδεκτη και κατακριτέα μιας και μέσω της Πανευ-

ΝΟΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ*

ρώπης ευελπιστούσε να προωθήσει στην ουσία ένα είδος «πανευρωπαϊκού melting pot (χωνευτήρι)» των ευρωπαϊκών λαών που θα οδηγούσε στην πλήρη εξαφάνιση της εθνικής ταυτότητας των κρατών που θα συγκροτούσαν την Πανευρώπη.

Στα αρνητικά της δράσης του Κουντενχόβε - Καλλέργη περιλαμβάνεται και η προσέγγισή του με τον Μουσολίνι το διάστημα 1929-1933 καθώς και το γεγονός ότι την περίοδο αυτή διαχώριζε τον ναζισμό από τον φασισμό.

Επίσης πρέπει να επισημανθεί ότι ο Κουντενχόβε-Καλλέργης ήταν ευθύς εξ αρχής πολέμιος «του μπολσεβικισμού» όπως έλεγε και έκανε σταυροφορία «κατά της Κόκκινης» όπως την αποκαλούσε Ρωσίας.

Κατά τον Κουντενχόβε - Καλλέργη η Πανευρώπη στην ουσία θα μπορούσε να συμπυκνώσει ένα αναγκαίο συμβιβασμό που θα στηριζόταν σε πλήρη αυτονομία των κυρίαρχων κρατών στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξωτερικά δε σε πλήρη ομοσπονδία. Άλλωστε κατά τον συγγραφέα της Πανευρώπης η διπλή μέθοδος της αυτονομίας και της ομοσπονδίας είχε ήδη αποδειχθεί επιτυχής και σε άλλες περιπτώσεις συγκρότησης και λειτουργίας πολυεθνικών «συγκροτημάτων».

Πανευρωπαϊσμός ή πανγερμανισμός;

Ο Κουντενχόβε - Καλλέργης κάνει ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία του από τη στιγμή που αποφάσισε να ιδρύσει ένα πανευρωπαϊκό κίνημα. Ιδρύει λοιπόν το 1922 την Πανευρωπαϊκή Ένωση. Στο οργανωτικό σχήμα της Πανευρω-

παϊκής Ένωσης εντάσσονται κορυφαίοι πολιτικοί όπως ήταν ο Γάλλος υπουργός εξωτερικών και μετέπειτα πρωθυπουργός Μπριάν, ο Αντενάουερ αλλά και ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Επίσης εντάχθηκαν στην Πανευρωπαϊκή Ένωση και διανοούμενοι όπως ο Sigmund Freud, ο Albert Einstein, ο Thomas Mann κ.λπ.

Κατά το διάστημα 1924 - 1932 βασικός στόχος του Κουντενχόβε - Καλλέργη ήταν η γαλλογερμανική προσέγγιση. Η στρατηγική του αυτή άλλαξε όταν στις 30 Ιανουαρίου 1933 ο Χίτλερ κατέλαβε με βία την εξουσία στη Γερμανία και έγινε καγκελάριος της Γερμανίας. Από εκείνη τη στιγμή η Πανευρωπαϊκή Ένωση ανέλαβε εκστρατεία κατά του ναζισμού και του πανγερμανικού κινήματος. Στον πανγερμανισμό ο Κουντενχόβε - Καλλέργης αντέταξε τον πανευρωπαϊσμό. Η Πανευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιήθηκε ιδιαίτερα κατά το διάστημα 1925 - 1933 με εθνικές επιτροπές σχεδόν σε κάθε ευρωπαϊκή πρωτεύουσα. Όμως μετά το 1933 απαγορεύτηκε η λειτουργία της στη Γερμανία και υπέστη στην πορεία σωρεία διώξεων, αφού αυτή άλλωστε αποτελούσε μια από τις βασικές οργανώσεις που πάλευε σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά του ναζισμού.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου βρέθηκε στις ΗΠΑ και μετά τη λήξη του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου επιστρέφει στην Ευρώπη και ιδρύει την Πανευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Ένωση με στόχο να προωθήσει την ευρωπαϊκή ενοποίηση.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η Τουρκία

Με την Ελλάδα ο Κουντενχόβε-Καλλέργης διατηρούσε πάντοτε δεσμούς κυρίως μέσω Ελλήνων πολιτικών και διανοουμένων που στήριζαν την προ-

σπάθεια του. Σ' αυτούς περιλαμβάνονται εκτός από τον Ελευθέριο Βενιζέλο και οι Νικόλαος Πολίτης, Ανδρέας Μιχαλακόπουλος, Λέων Μακκάς και άλλοι πολιτικοί.

Με τον Ελευθέριο Βενιζέλο ο οποίος άλλωστε κατά τον Κουντενχόβε-Καλλέργη του μιλούσε «σαν παλιός φίλος, σχεδόν σαν συμπατριώτης αφού το επώνυμο Καλλέργης είχε ιδιαίτερα στενούς δεσμούς με την Κρήτη», εγκαινίασε μια ιδιαίτερα στενή συνεργασία ιδίως σε σχέση με το ζήτημα της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας δεδομένου ότι ο Βενιζέλος μετά την προσέγγισή του με τον Ατατούρκ το 1930 υποστήριζε ότι η Τουρκία θα πρέπει να αποτελέσει μέρος της Ευρώπης, ενώ ο Κουντενχόβε - Καλλέργης πίστευε ότι η Τουρκία ως χώρα ασιατική δεν είχε καμία θέση στην Ενωμένη Ευρώπη. Μάλιστα ο Βενιζέλος του επεσήμανε ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να συνεργαστεί με την πανευρωπαϊκή πολιτική του κίνηση μόνο εάν συμπεριλαμβανόταν και η Τουρκία. Τελικά φαίνεται ότι ο Βενιζέλος έπεισε τον Κουντενχόβε - Καλλέργη, ο οποίος σε μεταγενέστερο έργο του συμπεριέλαβε και την Τουρκία στην Πανευρώπη.

Το πανευρωπαϊκό Κίνημα των πολιτών

Αυτό όμως που πρέπει να συγκρατήσει κανείς από τις σκέψεις του Κουντενχόβε - Καλλέργη σε σχέση με την οργάνωση της πολιτικής δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι η μεγάλη σημασία που επέδιδε στο ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι πολίτες στην οικοδόμηση της Ενωμένης Ευρώπης. Για τον λόγο αυτό προσπάθησε να δημιουργήσει και να οργανώσει ένα πανευρωπαϊκό κίνημα με οργανωτικές ρίζες σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

Η Πανευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε γραφεία και παραρτήματα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και προχώρησε μάλιστα και στη διοργάνωση πανευρωπαϊκών συνεδρίων.

Ο Κουντενχόβε - Καλλέργης δε στηρίχθηκε σε υπάρχοντα εθνικά πολιτικά κόμματα και σχηματισμούς για την προώθηση της Ενωμένης Ευρώπης. Ζήτησε τη βοήθεια και τη στράτευση βεβαίως σημαντικών πολιτικών προσωπικοτήτων της Ευρώπης αλλά πάντοτε στο πλαίσιο μιας πολιτικής κίνησης που είχε υπερεθνικά πολιτικά και οργανωτικά χαρακτηριστικά.

*Ο Νότης Μαρίας είναι καθηγητής Θεσμών ΕΕ στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, πρώην ευρωβουλευτής

Ευρωπαϊκή Ένωση: ποιοι αποφασίζουν και πώς

• Τα θεσμικά όργανα και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η έννομη τάξη της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης στηρίζεται σε τρεις Συνθήκες: τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹ και τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας. Σε αυτές προβλέπονται ορισμένα θεσμικά όργανα, οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων και οι τομείς πολιτικής που αποτελούν το αντικείμενο της καθημερινής λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θεσμικά όργανα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το μόνο υπερεθνικό θεσμικό όργανο του οποίου τα μέλη εκλέγονται δημοκρατικά με άμεση καθολική ψηφοφορία. Εκπροσωπεί τους λαούς των κρατών μελών και εκλέγεται ανά πενταετία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, παρέχει στην Ένωση την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξή της και καθορίζει τους γενικούς της πολιτικούς προσανατολισμούς και προτεραιότητες. Δεν ασκεί νομοθετική λειτουργία. Απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών που εκλέγονται με ειδική πλειοψηφία τον πρόεδρο (σήμερα τον Βέλγο Σάρλ Μισέλ - Charles Michel) για θητεία 2½ ετών που μπορεί να ανανεωθεί μια φορά.

Οι υπουργοί των κρατών μελών συνέρχονται στο πλαίσιο του **Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης** για να αποφασίσουν με βάση προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις περισσότερες περιπτώσεις με την αποκαλούμενη «ειδική πλειοψηφία». Κάθε χώρα εναλλάσσεται ανά εξαμηνιο στην προεδρία του Συμβουλίου, αλλά στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων προεδρεύει ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική της Ασφάλειας, που είναι ταυτόχρονα και Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (σήμερα ο Ισπανός Ζοζέπ Μπορέλ - Josep Borrell). Ειδική περίπτωση αποτελεί η Ευρωομάδα (Eurogroup) που συγκεντρώνει τους υπουργούς Οικονομικών των κρατών μελών της ευρωζώνης.

Τέλος, η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** (με πρόεδρο σήμερα την Γερμανίδα Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν - Ursula von

der Leyen) είναι ο θεματοφύλακας των Συνθηκών και διαθέτει στις περισσότερες περιπτώσεις το δικαίωμα της πρωτοβουλίας για τη διατύπωση των νομοθετικών προτάσεων προς το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Το «θεσμικό τρίγωνο» Επιτροπή-Κοινοβούλιο-Συμβούλιο, παράγει τις πολιτικές και τη νομοθεσία (οδηγίες, κανονισμούς και αποφάσεις) που ισχύουν σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατ' αρχήν η Επιτροπή προτείνει τη νέα νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά οι αποφάσεις λαμβάνονται από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο που εκδίδουν τις σχετικές πράξεις (βλέπε παρακάτω «Διαδικασίες λήψης αποφάσεων»).

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων² εφαρμόζει και ερμηνεύει την έννομη τάξη του Ευρωπαϊκού δικαίου με βάση καταγγελίες (ή αιτήματα ερμηνείας) των θεσμικών οργάνων ή των κρατών μελών. Το **Γενικό Δικαστήριο** (πρώην **Πρωτοδικείο**) κρίνει επί καταγγελιών ατόμων ή εταιρειών καθώς και τις υποθέσεις υπαλλήλων των θεσμικών οργάνων. Το **Ελεγκτικό Συνέδριο** ελέγχει τη χρηματοδότηση και τις δαπάνες των θεσμικών οργάνων. Τέλος η **Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα** καθορίζει και εφαρμόσει την Ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική (δηλαδή διαχειρίζεται το Ευρώ).

Άλλα όργανα και οργανισμοί. Περιλαμβάνουν **συμβουλευτικά όργανα** όπως η **Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή** που αποτελείται από εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων (εργαζόμενοι και εργοδότες). Γνωμοδοτεί πριν από την έκδοση νομοθετικών πράξεων, όπως γνωμοδοτεί και η **Επιτροπή των Περιφερειών**, που αποτελείται από εκπροσώπους περιφερειακών και τοπικών αρχών. **Χρηματοπιστωτικά όργανα** όπως η **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων** που διαχειρίζεται και συγχρηματοδοτεί επενδυτικά σχέδια σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και πέρα από αυτήν καθώς και το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων** που παρέχει εγγυήσεις και επενδυτικά κεφάλαια για να βοηθήσει Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Τέλος, όργανα όπως ο **Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής** που προφυλάσσει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις από τη κακοδιοίκηση και ο **Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων** που χει-

Η Κοινοτική μέθοδος λήψης αποφάσεων

Νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, τα θεσμικά όργανα θεσπίζουν κανονισμούς, οδηγίες, αποφάσεις, συστάσεις και γνώμες. Ο κανονισμός έχει γενική ισχύ. Είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος. Η οδηγία δεσμεύει κάθε κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών. Η απόφαση είναι δεσμευτική ως προς όλα τα μέρη της. Όταν ορίζει αποδέκτες, είναι δεσμευτική μόνο για αυτούς. Οι συστάσεις και οι γνώμες δεν δεσμεύουν.

Πηγή: Συνθήκη για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 288

ρίζεται ζητήματα που αφορούν την προστασία της ιδιωτικής ζωής σε μια διασυνδεδεμένη κοινωνία των πληροφοριών.

Εκτός από τα παραπάνω θεσμικά ό-

ργανα και οργανισμούς³, που προβλέπονται στις Συνθήκες, επιμέρους τεχνικά, επιστημονικά ή διαχειριστικά καθήκοντα διεκπεραιώνονται από **διοργανικές υπηρεσίες** (π.χ. Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων) καθώς και από αποκεντρωμένους ευρωενωσιακούς οργανισμούς που δημιουργούνται με ειδικές αποφάσεις του Συμβουλίου ή προβλέπονται σε άλλες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ (π.χ. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων). Ιδιαίτεροι οργανισμοί έχουν συγκροτηθεί στον τομέα της ασφάλειας και της προστασίας (π.χ. Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία, Ασφάλεια των Αεροπορικών Μεταφορών, Πρόληψη και Έλεγχος Ασθενειών, Ασφάλεια Τροφίμων, Ασφάλεια στη Θάλασσα, Ναρκωτικά και Εξαρτήσεις από Ουσίες, Ρατισμός και Ξενοφοβία, καθώς και για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα - FRONTEX). Οργανισμοί έχουν επίσης ιδρυθεί στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και της Πολιτικής Ασφάλειας (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, Ινστιτούτο Μελετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Ασφάλειας και Δορυφορικό Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) αλλά και

¹ Ενοποιημένες αποδόσεις των εν λόγω Συνθηκών διατίθενται στη διεύθυνση <http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/index.htm>. Ενδιαφέρουσες πληροφορίες περιέχονται και στην έκδοση της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα «Οδηγός - το Ελληνικό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Ένωση».

² Δεν πρέπει να συγχέεται με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο.

³ Πλήρης κατάλογος των θεσμικών οργάνων και των διοργανικών υπηρεσιών και οργανισμών διατίθενται στη διεύθυνση http://europa.eu/index_el.htm.

Ποιοί αποφασίζουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση

στο πλαίσιο της Αστυνομικής και Δικαστικής συνεργασίας (Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία, Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας – Eurojust, και Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία – Europol).

Διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η αποκαλούμενη *σνήθης νομοθετική διαδικασία* αφορά πολιτικές που αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης με βάση την επιλεγόμενη Κοινοτική Μέθοδο δηλαδή οι νομοθετικές πράξεις προτείνονται από την Επιτροπή και στη συνέχεια θεσπίζονται από το Συμβούλιο από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (διαδικασία συναπόφασης). Η Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα της πρωτοβουλίας και παραμένει Θεματοφύλακας των Συνθηκών. Παρόλο που οι αποφάσεις λαμβάνονται στο Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία, για ορισμένους τομείς πολιτικής προβλέπεται ειδική νομοθετική διαδικασία για την οποία ισχύει η ομοφωνία. Για τις αποφάσεις στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής, της ασφάλειας και της άμυνας απαιτείται πάντοτε ομοφωνία.

Η Επιτροπή διατυπώνει τις προτάσεις της προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με βάση εκτεταμένες διαβουλεύσεις μέσω τεχνικών επιτροπών, μελετών, ηλεκτρονικών και κλασικών ερωτηματολογίων, δημοσκοπήσεων και διαβουλεύσεων, καθώς και λαμβάνοντας υπόψη τις υποδείξεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όπως διατυπώνονται σε σχετικά ψηφίσματα και κοινοβουλευτικές ερωτήσεις. Στη διαδικασία της διαβούλευσης συμμετέχουν εκπρόσωποι από εθνικές διοικήσεις, μεγάλα οργανωμένα λόμπι, μη κυβερνητικές οργανώσεις, από κοινωνικούς εταίρους (εργοδότες και εργαζόμενοι), περιφερειακές αρχές καθώς και ενημε-

ρωμένοι πολίτες. Μετά την υποβολή της πρότασης από την Επιτροπή οι ομάδες εργασίας του Συμβουλίου και οι κοινοβουλευτικές επιτροπές διατυπώνουν γνώμες που μπορούν να οδηγήσουν την Επιτροπή να αναδιατυπώσει την πρόταση της. Η διαδικασία ενώπιον του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περιλαμβάνει πρώτη και δεύτερη ανάγνωση καθώς και συνδι-αλλαγή σε περίπτωση διαφωνιών μεταξύ των δύο αυτών οργάνων. Μετά τη θέσπιση μιας νομοθετικής πράξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυτή δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πρέπει να εφαρμοστεί. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εν λόγω εφαρμογή με τη βοήθεια διαχειριστικών και κανονιστικών επιτροπών, που αποτελούνται από εκπροσώπους των εθνικών διοικήσεων. Οι πολίτες μπορούν να υποβάλουν στην Επιτροπή καταγγελίες σχετικά με την μη εφαρμογή της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή διερευνά την υπόθεση και κινεί ενδεχομένως ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία για παράβαση κατά του οικείου κράτους μέλους. Οι πολίτες ή οι εταιρείες που αποτελούν αντικείμενο μεμονωμένων αποφάσεων της Επιτροπής (π.χ. στο πλαίσιο της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού) μπορούν να υποβάλουν καταγγελία στο Γενικό Δικαστήριο.

Διαφάνεια. Σε όλα τα στάδια της παραπάνω διαδικασίας οι πολίτες μπορούν να ενημερώνονται από τις σχετικές ιστοσελίδες της Επιτροπής, του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ακόμη και να παρακολουθούν διαδικτυακά τις συζητήσεις στις αρμόδιες επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Μπορούν επίσης να παρεμβαίνουν με τεκμηριωμένες ενημερώσεις

ευρωβουλευτών ή και με καταγγελίες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στον Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή ή και στην Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Φυσικά, αυτό απαιτεί μελέτη και συνεχή ενημέρωση για τα συγκεκριμένα θέματα ενδιαφέροντος.

* Φυσικός, τέως στέλεχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι απόψεις είναι προσωπικές και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. <http://alevantis.blogspot.com>

Δοτή αρμοδιότητα, επικουρικότητα, αναλογικότητα

• Σύμφωνα με την **αρχή της δοτής αρμοδιότητας**, η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που οι Συνθήκες αυτές ορίζουν. Κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη.

• Σύμφωνα με την **αρχή της επικουρικότητας**, στους τομείς οι οποίοι δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και κατά τον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης.

• Σύμφωνα με την **αρχή της αναλογικότητας**, το περιεχόμενο και η μορφή της δράσης της Ένωσης δεν υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών.

Πηγή: Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 5 Πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

ΠΕΣ ΤΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΑΛΠΗ

Πέτρος Λυμπεράκης
Υποψήφιος Ευρωβουλευτής

Δώσε Φωνή στο Δίκιο σου

NEA ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Τι θα συμβεί μετά τις 10 Ιουλίου

• Η πρώτη ολομέλεια και η εκλογή προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η νέα, 10η Κοινοβουλευτική Περίοδος για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2024-2029) θα ξεκινήσει επίσημα την Τρίτη 16 Ιουλίου οπότε και συνέρχεται η πρώτη ολομέλεια του Σώματος, προκειμένου οι 720 νεοεκλεγέντες ευρωβουλευτές να συνεδριάσουν στην έδρα του Ευρωκοινοβουλίου στο Στρασβούργο για να εκλέξουν τον/την πρόεδρο και τους 14 αντιπροέδρους και τους πέντε κοσμήτορες.

Νωρίτερα, οι εθνικές αρχές των 27 κρατών μελών οφείλουν να έχουν κοινοποιήσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τα ονόματα των εκλεγέντων ευρωβουλευτών, αφού ελέγξουν ότι δεν υπάρχει ασυμβίβαστο ως προς τις εντολές και τα καθήκοντά τους.

Συγκρότηση των πολιτικών ομάδων και επιτροπών

Το χρονικό διάστημα από την επομένη των ευρωεκλογών έως τη σύνοδο της Ολομέλειας, θα έχουν διενεργηθεί οι διαπραγματεύσεις για τη συγκρότηση των πολιτικών ομάδων. Για να αναγνωριστεί επίσημα από τις 16 Ιουλίου, ημέρα που το Ευρωκοινοβούλιο θα συγκροτηθεί σε σώμα, οι πολιτικές ομάδες πρέπει να κοινοποιήσουν στο ΕΚ τα ονόματά τους, την πολιτική τους διακήρυξη και τη σύνθεσή τους έως τις 15 Ιουλίου 2024 (άρθρο 33 του Κανονισμού του ΕΚ).

Κατά την πρώτη συνεδρίαση της ολομέλειας, οι ευρωβουλευτές θα ψηφίσουν, επίσης, για την αριθμητική σύνθεση των μονίμων επιτροπών και υποεπιτροπών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κηρύσσοντας έτσι την έναρξη της νέας κοινοβουλευτικής περιόδου.

Είναι πιθανό να ανακοινωθεί και η ονομαστική σύνθεση των επιτροπών.

Μετά την πρώτη ολομέλεια για τη συ-

γκρότηση του ΕΚ σε σώμα, θα συνεδριάσουν οι κοινοβουλευτικές επιτροπές για να εκλέξουν τα προεδρεία τους.

Εκλογή προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η εκλογή προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα πραγματοποιηθεί μετά τη συγκρότηση του ΕΚ σε σώμα, κάτι που μπορεί να γίνει ακόμη και κατά την πρώτη σύνοδο της ολομέλειας μετά τις θερινές διακοπές, δηλαδή, στις 16-19 Σεπτεμβρίου. Η τελική απόφαση για το ακριβές χρονοδιάγραμμα θα ληφθεί από τη Διάσκεψη των Προέδρων, τους επικεφαλής των πολιτικών ομάδων και τον/την πρόεδρο του ΕΚ αμέσως μετά την πρώτη ολομέλεια και τη συγκρότηση του ΕΚ σε σώμα (16-19 Ιουλίου).

Σε προηγούμενες θητείες, όταν οι ευρωπαϊκές εκλογές διεξάγονταν τον Μάιο (όπως και το 2019) διοργανώνονταν δύο σύνοδοι ολομέλειας τον Ιούλιο, με την πρώτη να είναι αφιερωμένη στη συγκρότηση του νέου ΕΚ σε σώμα και την εκλογή του προεδρείου του, και η δεύτερη στην εκλογή προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το άρθρο 14 της Συνθήκης για την ΕΕ προβλέπει ότι το ΕΚ «εκλέγει τον πρόεδρο της Επιτροπής». Στην πράξη, βάσει του άρθρου 124 του Κανονισμού, ο υποψήφιος ή η υποψήφια που προτείνεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρουσιάζει τις πολιτικές του/της θέσεις στο ΕΚ και ακολουθεί συζήτηση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγει τον/την πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με πλειοψηφία των ευρωβουλευτών που το απαρτίζουν, δηλαδή 361, σε σύνολο 720 ευρωβουλευτών. Η ψηφοφορία είναι μυστική και εάν ένας/μία υποψήφιος/α δεν συγκεντρώσει την απαιτούμενη πλειοψηφία, ο/η πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καλεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να υποβάλει νέα υποψηφιότητα εντός ενός μηνός, σύμφωνα με την ίδια διαδικασία.

Ακροάσεις με τους ορισθέντες επιτρόπους και η εκλογή τους

Σύμφωνα με τις ισχύουσες διαδικασίες, από κοινού με τον/την (νεοεκλεγέντα/νεοεκλεγείσα) πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Συμβούλιο της ΕΕ προτείνει τους επιτρόπους. Ο/η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναθέτει σε κάθε υποψήφιο/α επίτροπο χαρτοφυλάκιο για έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής, ενώ οι αρμόδιες επιτροπές του ΕΚ αξιολογούν κάθε έναν ξεχωριστά πριν από την ψηφοφορία στην ολομέλεια για την έγκριση του Σώματος στο σύνολό του.

Αρχικά, κάθε ορισθείς/ορισθείσα επίτροπος πρέπει να δώσει γραπτές απαντήσεις σε διάφορες ερωτήσεις και μία σειρά ερωτήσεων αφορά γενικές ικανότητες, την προσήλωσή στην Ευρώπη και την προσωπική ανεξαρτησία, τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου κ.ά. Οι απαντήσεις στις γραπτές ερωτήσεις και τα βιογραφικά των ορισθέντων/ορισθεισών επιτρόπων δημοσιεύονται στον ιστότοπο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πριν από τις ακροάσεις.

Ακολούθως, καλούνται σε μία τρίωρη ακρόαση, η οποία μεταδίδεται ζωντανά, ενώπιον των επιτροπών του ΕΚ που είναι αρμόδιες για το αντίστοιχο χαρτοφυλάκιο. Ο/η υποψήφιος/α εκφωνεί εισηγητική ομιλία μέγιστης διάρκειας 15 λεπτών και στη συνέχεια απαντά σε ερωτήσεις των ευρωβουλευτών.

Η αρμόδια επιτροπή ή οι αρμόδιες επιτροπές (ανάλογα με τον χαρτοφυλάκιο) πρέπει να ολοκληρώσουν την αξιολόγησή τους εντός 24 ωρών από την ακρόαση και πρέπει να συνεδριάσουν κεκλεισμένων των θυρών «το συντομότερο δυνατόν» για τον σκοπό αυτό. Η επιτροπή ή οι επιτροπές που είναι υπεύθυνες για την ακρόαση μπορούν επίσης να ζητήσουν να υποβληθούν γραπτώς περισσότερες πληροφορίες ή να οργανώσουν μια μικρότερης διάρκειας συμπληρωματική ακρόαση. Οι συντονιστές των πολιτικών ομάδων συντάσσουν επιστολή αξιολόγησης για κάθε υποψήφιο/α, στην οποία αναφέρεται αν διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα τόσο για να γίνει «μέλος του Σώματος» (δηλ. της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), όσο και για να εκτελέσει

τα καθήκοντα που του/της έχουν ανατεθεί. Η επιστολή διαβιβάζεται προς εξέταση στη Διάσκεψη των Προέδρων των Επιτροπών εντός 24 ωρών από την ολοκλήρωση της αξιολόγησης και εάν εγκριθεί, αποστέλλεται πλέον εμπιστευτικά στη Διάσκεψη των Προέδρων του ΕΚ.

Η Διάσκεψη των Προέδρων κηρύσσει τη λήξη των ακροάσεων αφού αναλύσει τις επιστολές αξιολόγησης των αρμόδιων επιτροπών και τη σύσταση της Διάσκεψης των Προέδρων των Επιτροπών. Μόνο σε αυτό το σημείο μπορούν να δημοσιευθούν οι επιστολές αξιολόγησης και να διατυπωθούν παρατηρήσεις σχετικά με την αξιολόγηση.

Σύγκρουση συμφερόντων και εκλογή με πλειοψηφία των ψηφισάντων

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή Νομικών Θεμάτων εξετάζει ενδελεχώς τη δήλωση οικονομικών συμφερόντων των ορισθέντων/ορισθεισών επιτρόπων (πριν από τις ακροάσεις τους στις αντίστοιχες επιτροπές), προκειμένου να αξιολογήσει την ακρίβεια και την πληρότητα του περιεχομένου τους, καθώς και πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων. Εάν διατυπωθούν αμφιβολίες, μπορεί να ζητηθούν συμπληρωματικές πληροφορίες ή να κληθεί ο/η ορισθείς/ορισθείσα επίτροπος σε συζήτηση. Μπορεί επίσης να εκδώσει συστάσεις για να διευθετηθεί μια περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων. Επιβεβαιώνει, δε, εγγράφως ότι δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων, ενώ εάν δεν βρεθεί λύση για μια συγκεκριμένη περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, μπορεί να γνωμοδοτήσει ότι ο/η υποψήφιος/α επίτροπος δεν μπορεί να ασκήσει τα καθήκοντά του/της.

Ο/η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα των ακροάσεων, καθώς και τις διαβουλεύσεις με τις πολιτικές ομάδες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στη συνέχεια, παρουσιάζει την ομάδα του/της και τις πολιτικές του/της προτεραιότητες σε σύνοδο της ολομέλειας. Έπειτα από συζήτηση, οι ευρωβουλευτές αποφασίζουν, με πλειοψηφία των ψηφισάντων, αν θα αναθέσουν στο νέο Σώμα των Επιτρόπων πενταετή θητεία.

Χρυσόστομος
Μπίκατζικ
ΑΠΕ - ΜΠΕ

